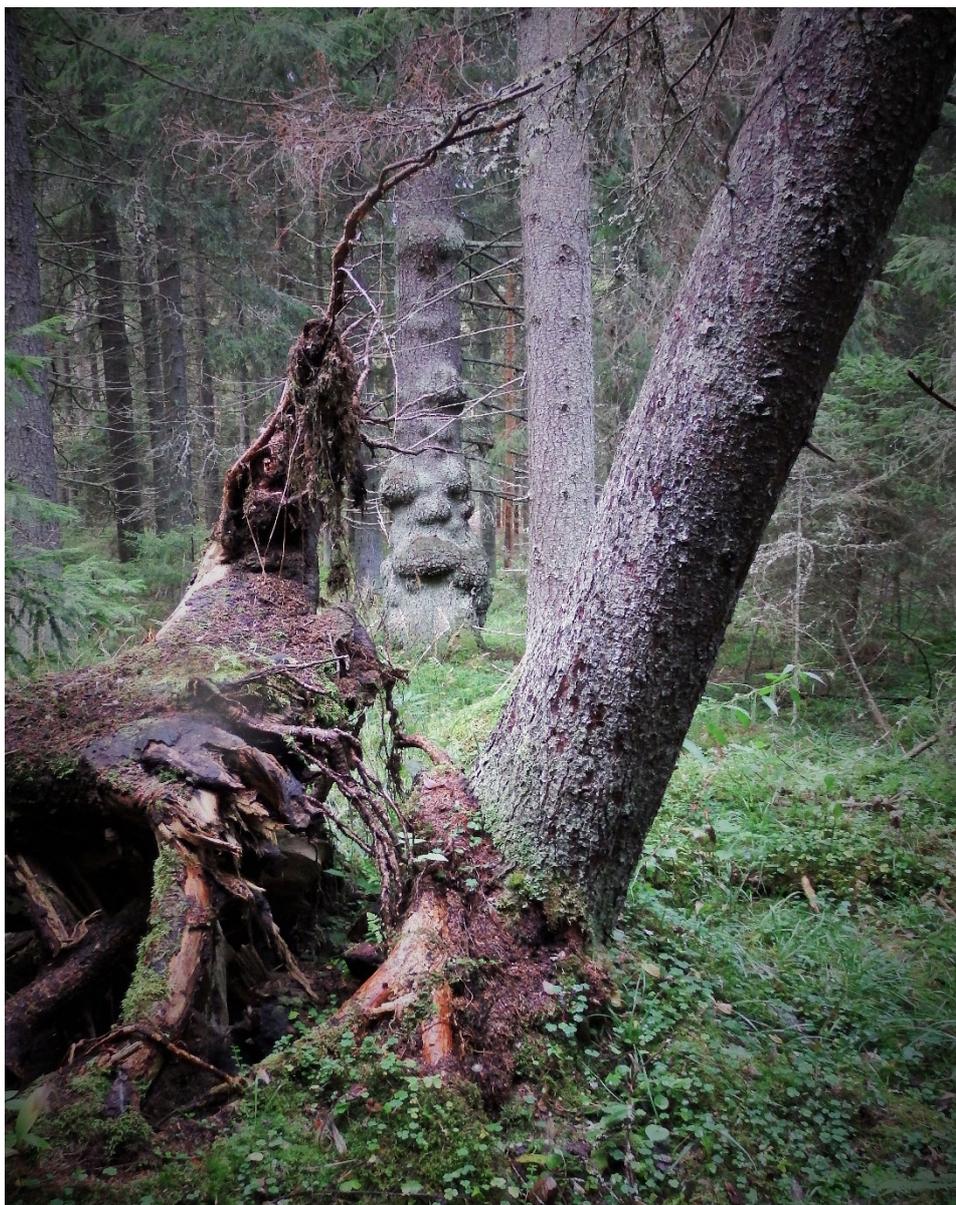

Satakunnan ELY –keskus

Euran Metsolan luonnonsuojelun linnustoseelvitys

2017

Ilkka Kuvaja

ilkka.kuvaja2@pp.inet.fi, 050-400 3425

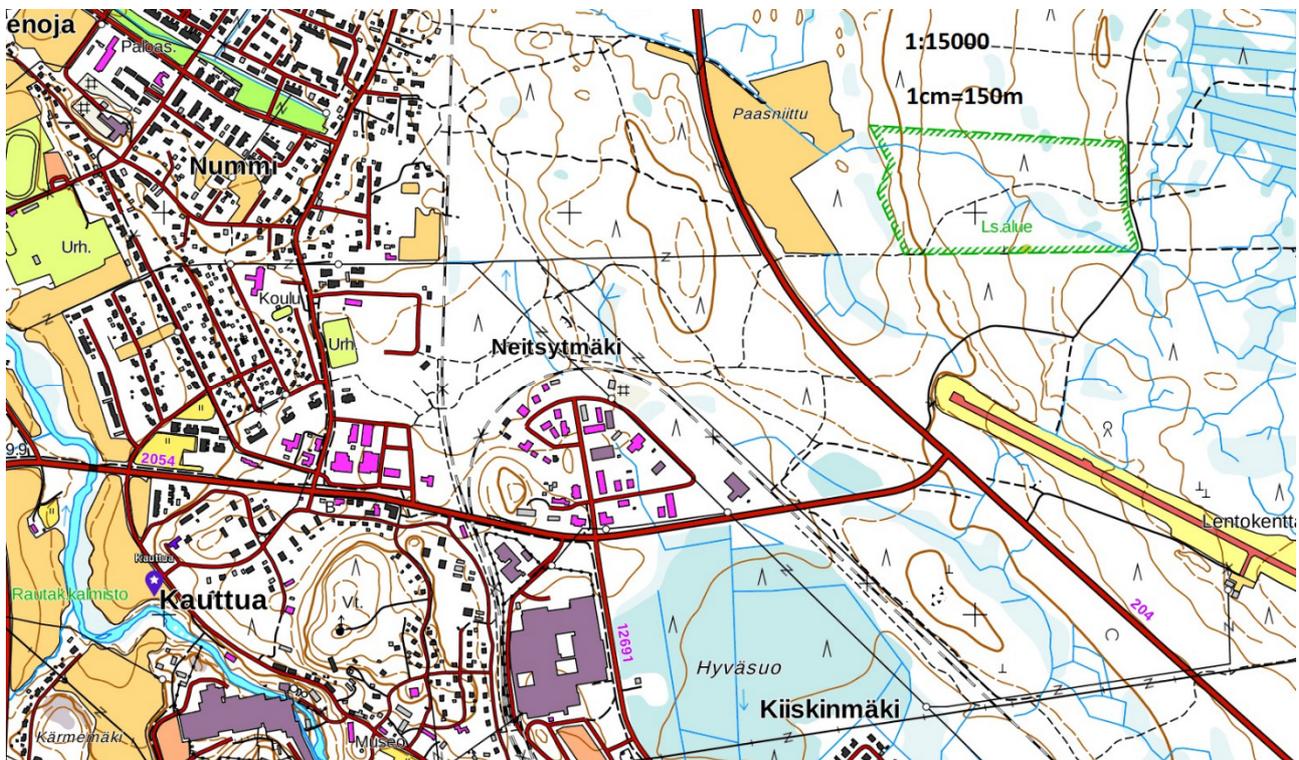
Johdanto ja alueen kuvaus

Tein Metsolan luonnonsuojelualueen linnustoselvityksen Satakunnan ELY –keskukselle Winnovan luontokartoittajakurssin oppinäytetyönä kesällä 2017.

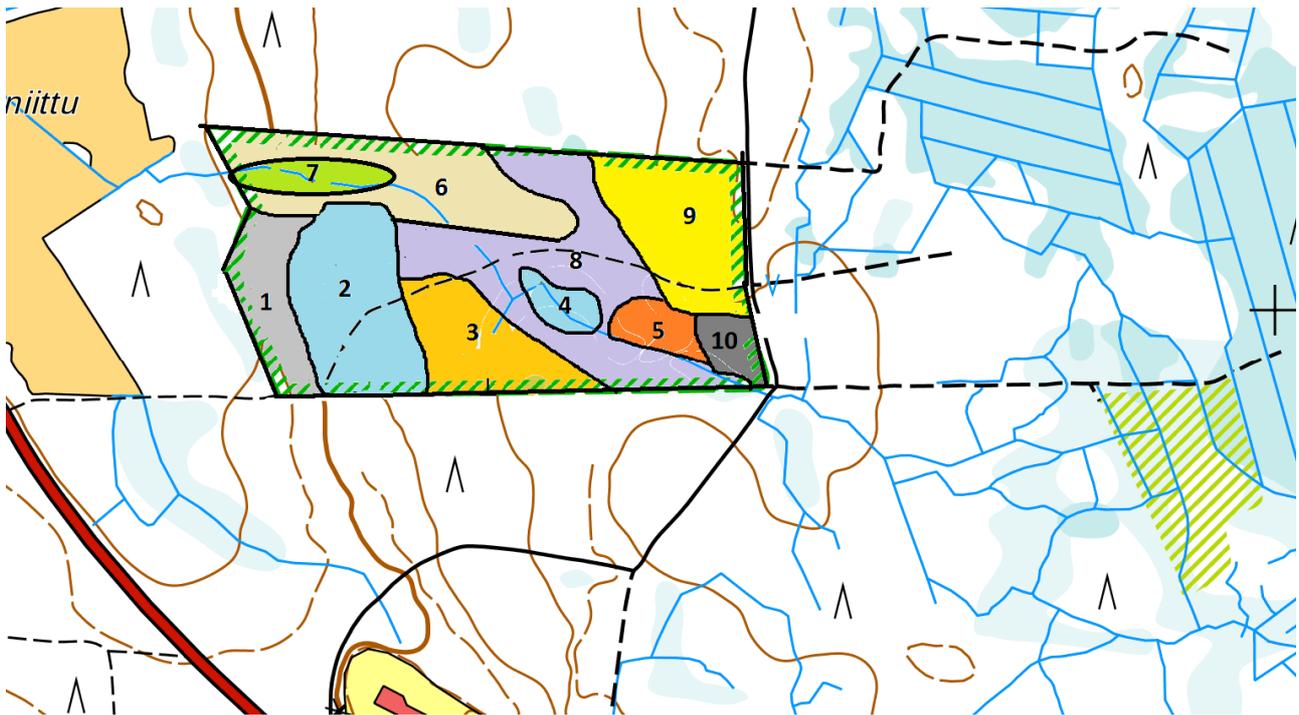
Metsolan luonnonsuojelualue sijaitsee Satakunnassa, Euran kunnan Kauttuan taajaman itäpuolella (kuva 1). Alue on kooltaan noin 18 hehtaaria. Se koostuu aarnimaisesta, vanhasta kuusimetsästä ja lehtomaisesta kankaasta. Alueen halki virtaa lähes luonnontilainen puro, jonka varrella on saniaislehtokorpi (luontotyyppit, kuva 2). Lahopuun määrä on merkittävä. Suojelualueella on myös kaksi pientä suolaikkua. Metsolan alue on lähes suorakaiteen muotoinen ja sitä ympäröi tavanomaisesti hoidettu metsä kaikilta sivuiltaan.

Euran kunta rauhoitti metsän vuonna 1982 yksityisenä luonnonsuojelualueena. Metsolan luonnonsuojelualueelle on vuonna 2005 laadittu ennallistamissuunnitelma Lounais-Suomen ympäristökeskuksessa ja esitetyt ennallistamistoimet on tehty vuosina 2006-2008.

Metsolan alueen aikaisemmat lintuhavainnot ovat rajoittuneet satunnaishavaintoihin, eikä tästä maakunnallisesti arvokkaksi luokitellusta (Hakila 2000) suojelukohteesta ole aiemmin tehty kattavaa linnustoselvitystä. Alueen vertailu on siksi tehtävä Suomen muihin vastaaviin alueisiin ja mahdolliset muutokset linnustossa selviävät vasta tulevaisuissa selvityksissä.

Kuva 1 Metsolan luonnonsuojelualueen sijainti Euran Kauttuan taajaman itäpuolella.

Kuva 2 Metsolan luontotyypit (Heini Lies-Niittymäen 2005 laatiman selvityksen pohjalta)

Kuvio 1 Kuusivaltainen, lehtomainen kangas

Kuvio 2 Kuusivaltainen, boreaalinen luonnonmetsä

Kuvio 3 Kuusivaltainen, lehtomainen talvikkityypin kangas

Kuvio 4 Saniaiskorpi, valtalajina kuusi

Kuvio 5 Ojitettu muuttuma (mahdollisesti entinen lammikko)

Kuvio 6 Saniaiskorpi, jossa luonnontilaisen kaltainen puro

Kuvio 7 Saniaislehto, valtalajina kuusi

Kuvio 8 Lehtomainen ja tuore kangas, ojitettu sekametsä, missä on tehty ennallistamistoimia

Kuvio 9 Kuivahko ja tuore kangas, valtapuuna mänty

Kuvio 10 Ojitettu muuttuma, entinen sorakuoppa, sekapuustossa runsaasti harmaaleppää

Aineisto ja menetelmät

Laskennat toteutettiin kartoitusmenetelmällä (Koskimies & Väisänen 1988). Laskentakertoja oli kaikkiaan yhdeksän, joista yksi oli pöllökuuntelu 18.3.2017. Muut aikavälillä 9.4. – 15.6.2017 tehdyt laskennat selviävät taulukosta 1. Laskennat aloitettiin auringonnousun aikoihin ja ne kestivät normaalisti noin kolme tuntia kerrallaan. Yksi laskennoista ajoitettiin ilta-aikaan (23.4.) rastaiden ja muiden ilta-aktiivisten lajien selvittämiseksi.

Alue kartoitettiin kiertämällä se ensin rajoja pitkin ympäri ja tämän jälkeen vielä kulkemalla se keskeemmältä itä-länsisuunnassa edestakaisin. Koko alue tuli näin kartoitettua 50:n metrin tarkkuudella. Kaikki lajihavainnot merkittiin maastokartalle, josta havainnot siirrettiin lajikartoille saman päivän aikana. Myös havainnon laatu (laulava, varoiteleva, näköhavainto jne) merkittiin ylös. Erityistä huomiota kiinnitettiin kunkin lajin samanaikaishavaintoihin. Pesimälinnuston määrä on esitetty ohjeiden mukaisena paritulkintana. Reviiri paikannettiin ja hyväksyttiin vähintään kolmen eri havaintokerran perusteella. Jos e.m. käytännöstä on poikettu, on tämä mainittu perusteluineen lajikuvauksen kohdalla. Paikannuksen apuna käytettiin maastossa GPS – paikanninta ja/tai tablet-tietokoneen karttaohjelmaa.

Tulokset

Tutkimusalueella havaittiin kaikkiaan 40 lintulajia, joista 34 lajia tulkittiin pesiviksi. Lajimäärä on alueen kokoon nähden huomattava. Peippo muodosti lähes neljäsosan kokonaislinnustosta ja kahdeksan yleisintä lajia yhteensä 59,8% kokonaisparimäärästä.

Tulosten tarkastelun yhteydessä on vertailtu kahdeksan vanhan metsän indikaattorilajin lintutiheyksiä Metsolan ja Pirkanmaan Vilppulan Elämänmäen aarnimetsän välillä (Aalto 2006).

Laskentapäivät ja havaitut lajit ilmenevät taulukosta 1. Ilmoitetut luvut ovat kunkin erillisen laskentakerran havaittuja parimääriä. Viimeisissä sarakkeissa on lopullinen paritulkinta ja siitä johdettu lintutiheys (paria/km²).

Pesimälinnuston kokonaisparimäärä oli 117 paria (6,5 paria/ha) ja tästä johdettu lintutiheys 650 paria/km². Lintutiheys oli varsin suuri.

Euran Metsolan luonnonsuojelualueen kahdeksan yleisintä lintulajia 2017. Kyseisten lajien osuus oli yhteensä 59,8% alueen kokonaislinnustosta.

Peippo	27 paria	23,1% kokonaislinnustosta
Vihervarpunen	8 paria	6,8% kokonaislinnustosta
Hippiäinen	8 paria	6,8% kokonaislinnustosta
Punarinta	7 paria	6,0% kokonaislinnustosta
Mustarastas	5 paria	4,3% kokonaislinnustosta
Puukiipijä	5 paria	4,3% kokonaislinnustosta
Laulurastas	5 paria	4,3% kokonaislinnustosta
Talitiainen	5 paria	4,3% kokonaislinnustost

Taulukko 1. Laskentapäivät ja havaitut päivittäiset parimäärät sekä lopullinen parimäärä ja laskennallinen lintutiheys (paria/km²) Euran Metsolassa 2017.

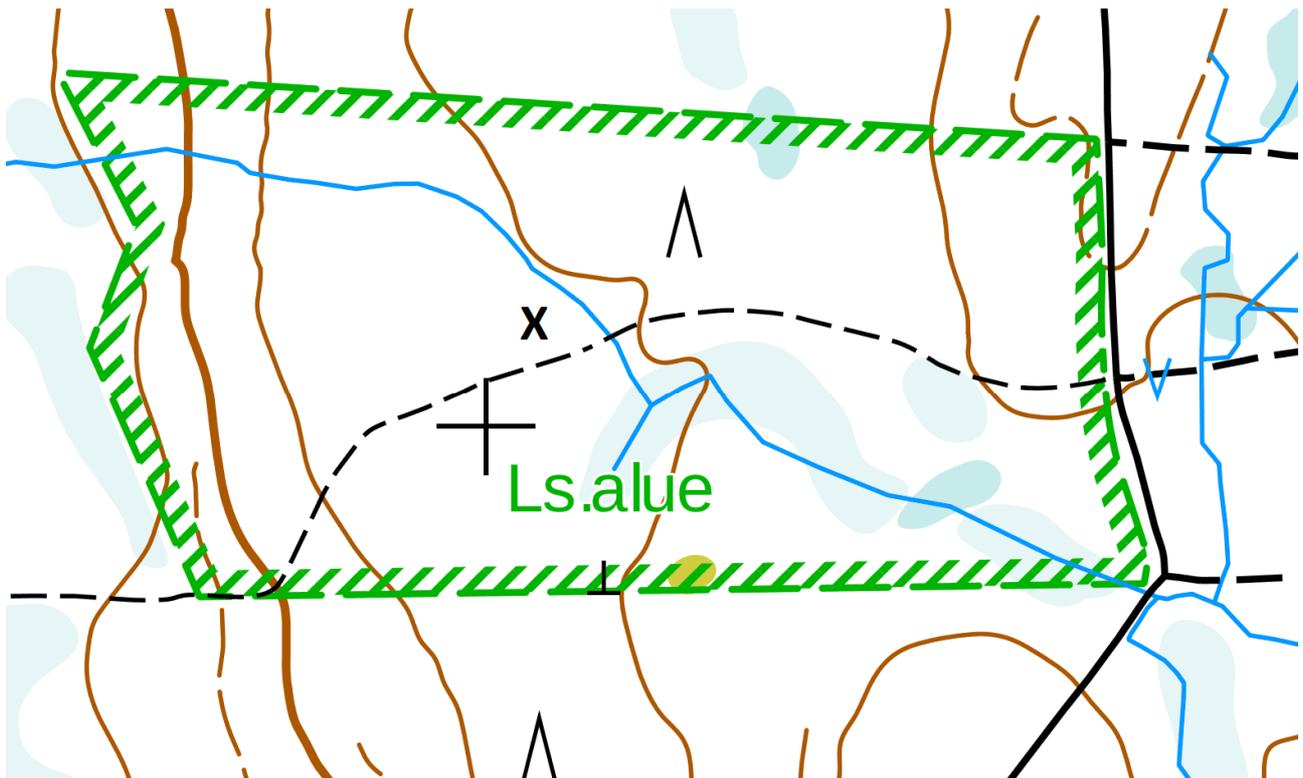
Taulukko 1.	9.4.	23.4 ilta	7.5	13.5	29.5.	1.6	7.6	15.6.	pareja yht.	tiheys/ km ²
Pyy	1	1	-	-	-	-	-	1	1	5,5
Hiirihaukka	-	-	1	1	1	1	-	-	1	5,5
Kanahaukka	1	1	1	1	1	1	1	-	1	5,5
Metsäviklo	1	-	-	1	-	-	2	2	1	5,5
Lehtokurppa	-	1	-	-	-	-	1	-	1	5,5
Sepelkyyhky	1	1	3	1	1	1	3	-	3	16,6
Käki	-	-	-	-	1	-	-	1	1	5,5
Käpytikka	2	-	-	2	-	-	-	-	2	11,1
Palokärki	-	-	-	-	1	-	-	-	0	0
Pohjantikka	-	-	-	-	1	-	1	1	1	5,5
Metsäkirvinen	-	-	-	-	-	1	1	-	1	5,5
Rautiainen	-	1	3	3	3	1	4	1	3	16,6
Punarinta	3	8	8	6	3	2	3	2	7	38,8
Laulurastas	3	4	3	4	1	2	3	2	5	27,7
Punakylkirastas	1	-	-	-	-	-	1	1	1	5,5
Mustarastas	3	6	4	5	3	4	4	5	5	27,7
Mustapääkerttu	-	-	-	-	2	3	1	-	2	11,1
Lehtokerttu	-	-	-	-	-	1	-	-	0	0
Pajulintu	-	-	-	2	4	3	3	1	3	16,6
Sirittäjä	-	-	-	-	-	1	1	1	1	5,5
Tiltaltti	-	-	2	4	5	1	3	3	4	22,2
Hippiäinen	5	-	5	6	3	4	4	5	8	44,4
Peukaloinen	1	1	1	3	3	2	2	4	3	16,6
Harmaasieppo	-	-	-	-	2	4	4	1	3	16,6
Talitiainen	3	1	2	4	5	4	1	1	5	27,7
Kuusitiainen	1	-	1	1	1	1	1	-	2	11,1
Sinitiainen	-	-	1	1	1	-	2	1	1	5,5
Töyhtötiainen	3	-	2	2	2	1	1	-	2	11,1
Hömötiainen	1	-	3	2	1	1	-	-	2	11,1
Puukiipijä	3	2	5	4	2	4	3	2	5	27,7
Närhi	1	-	1	1	2	-	1	1	2	11,1
Varis	1	-	-	1	-	-	-	-	0	0
Korppi	-	-	1	-	-	-	-	-	0	0
Pähkinähakki	1	-	-	-	-	-	-	-	1	5,5
Peippo	34	15	17	17	18	23	19	18	27	149,8
Vihervarpunen	6	6	10	9	9	2	4	3	8	44,4
Punavarpunen	-	-	-	-	-	-	-	1	0	0
Viherpeippo	-	-	-	1	-	-	-	-	0	0
Punatulkku	2	-	3	-	2	2	3	2	3	16,6
Pikkukäpylintu	-	-	-	-	1	1	1	-	1	5,5

Tutkimusalue ja lajikohtainen tarkastelu

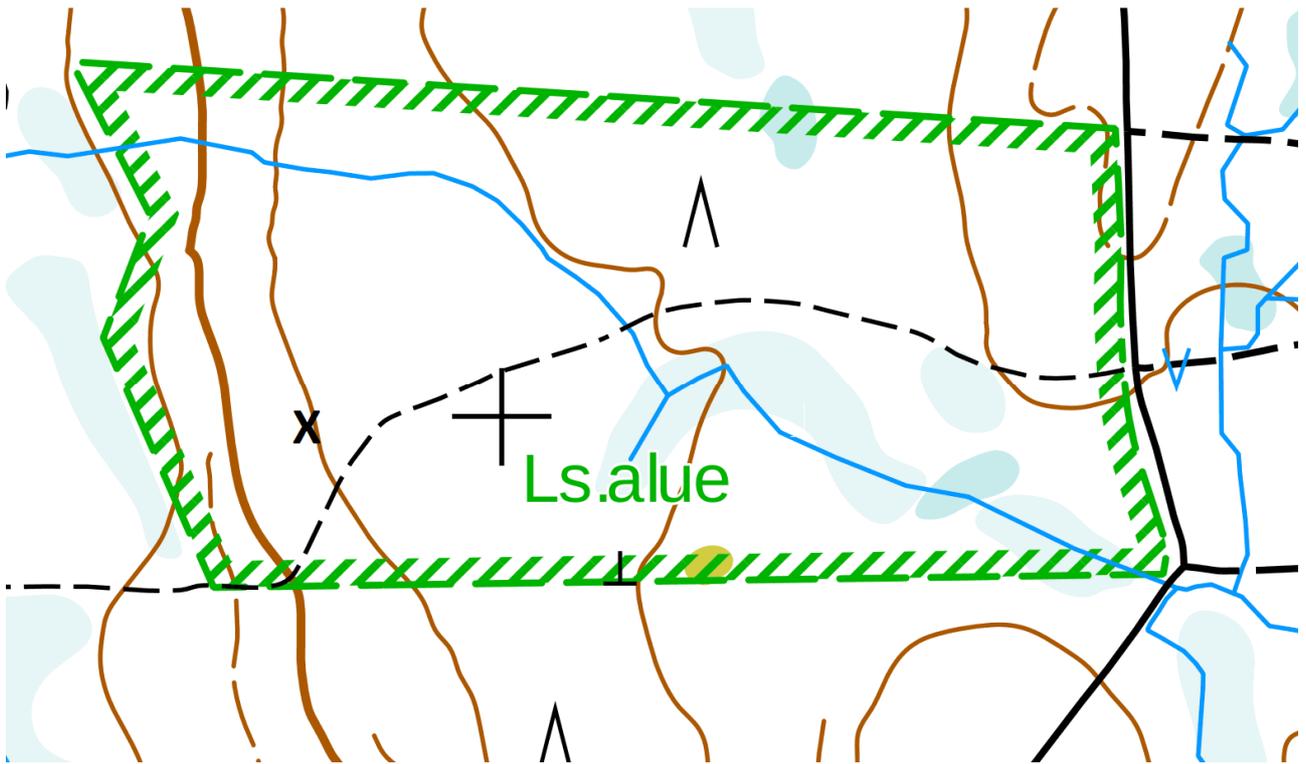
Seuraavassa on esitetty kaikki pesiviksi tulkitut lintulajit. Jokaisella lajilla on oma karttansa. Merkki (X) tarkoittaa paria ja se sijaitsee muodostuneen havaintoryppään avulla tulkitun elinpiirin keskellä.

Tutkimusalue on kartalla näkyvä, vihreän katkoviivan rajaama luonnonsuojelualue. Alue on kooltaan noin 18 hehtaaria. Suorakaiteen muotoisen alueen pitkä sivu on noin 600m ja lyhyt sivu noin 300m.

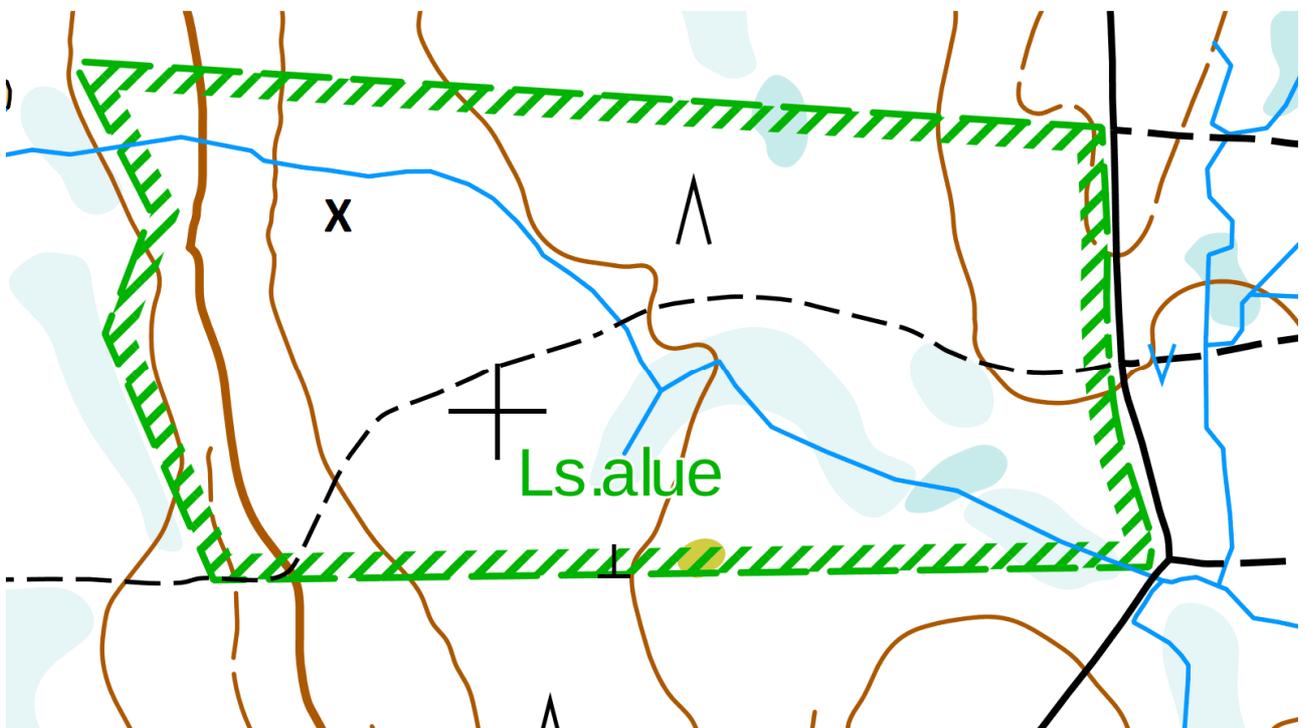
Laskennassa merkittiin ohjeiden mukaisesti (Koskimies & Väisänen 1988) muistiin havainnot, jotka olivat alle 50m tutkimusalueen rajan ulkopuolella. Kyseisiä havaintoja käytettiin vakiintuneen käytännön mukaisesti apuna linnun reviirin paikantamisessa.

Kuva 3, Pyy (*Tetrastes bonasia*), 1 pari (X- merkki tarkoittaa parimäärää ja lajin elinpiiriä). EU:n lintudirektiivin liitteen yksi laji. Pyy havaittiin kolmessa laskennassa eri puolilla aluetta. Karttamerkki sijaitsee havaitun parin kohdalla. Havainto on vain sadan metrin päässä kanahaukan pesästä.

Kuva 4, Hiirihaukka (*Buteo buteo*), 1 pari. Vaarantunut laji. Haukasta tehtiin neljä havaintoa alueen lounaisosassa. Näiden lisäksi nähtiin saalistava yksilö Metsolan länsipuolella. Pesää ei paikannettu.

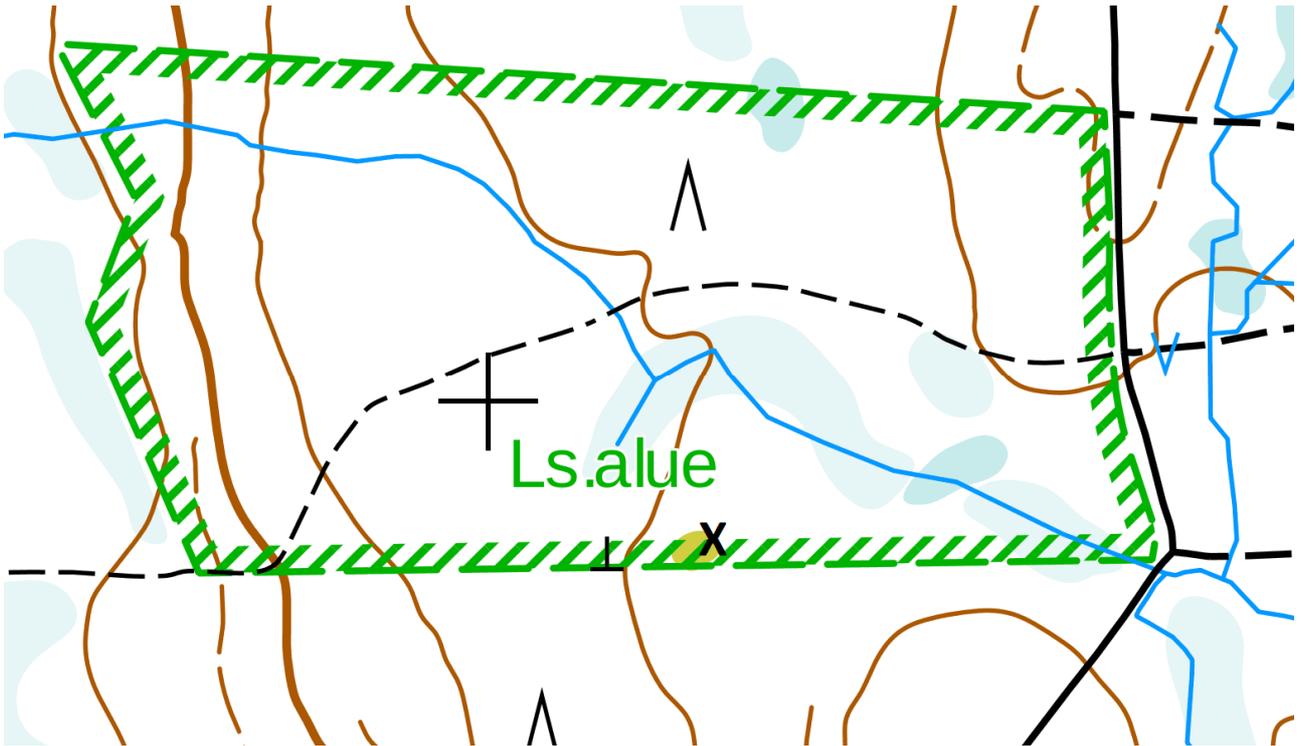
Kuva 5, Kanahaukka (*Accipiter gentilis*), 1 pari. Kanahaukkipari asui puronvarressa, metsän luoteisosassa. Haukat olivat erittäin äänekkäitä ja ne havaittiin lähes jokaisessa laskennassa. Pesä oli korkealla kuusessa.

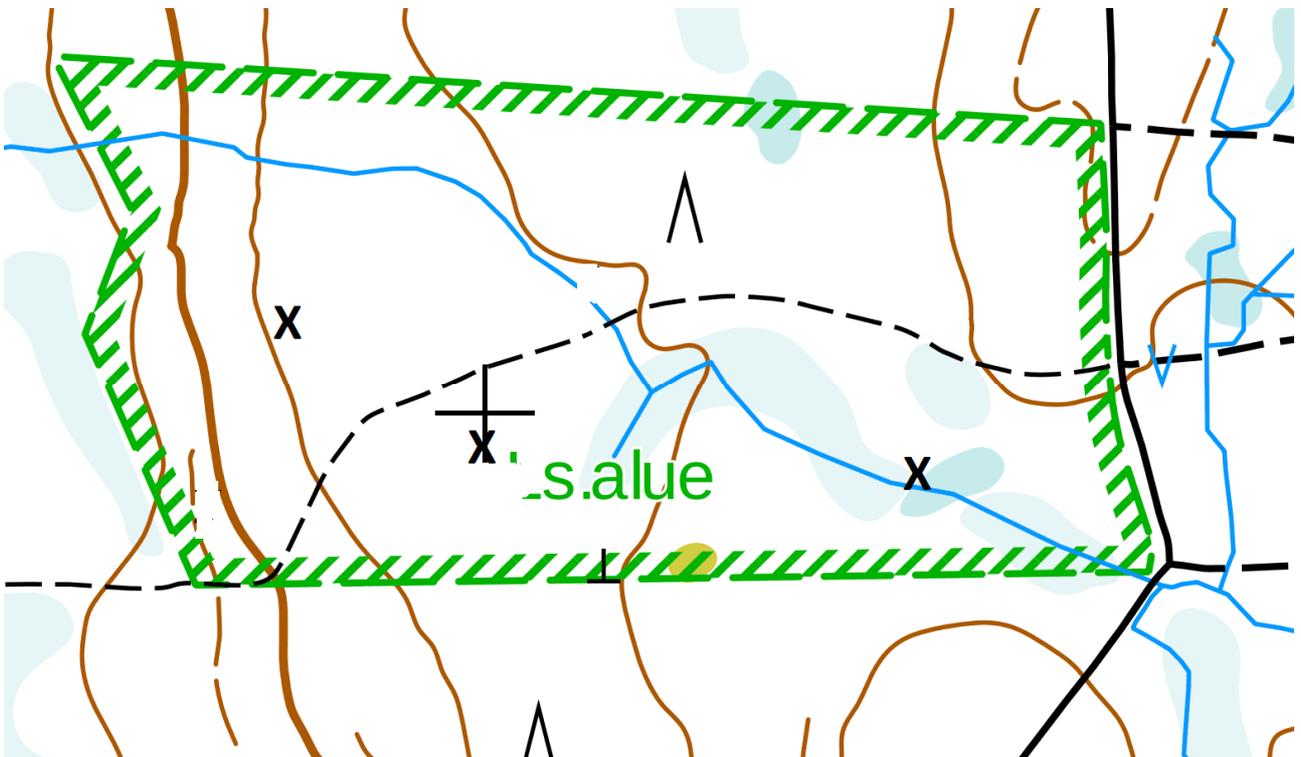
Kuva 6, Metsäviklo(*Tringa ochropus*), 1 pari. Metsäviklohavaintoja tehtiin neljällä havaintokerralla yhteensä kuudessa pisteessä eri puolilla aluetta. Soidintavien lintujen liikkeistä päätellen kyseessä oli sama pari. Reviirin keskus sijaitsi pohjoisrajalla olevan pienen suon liepeillä.

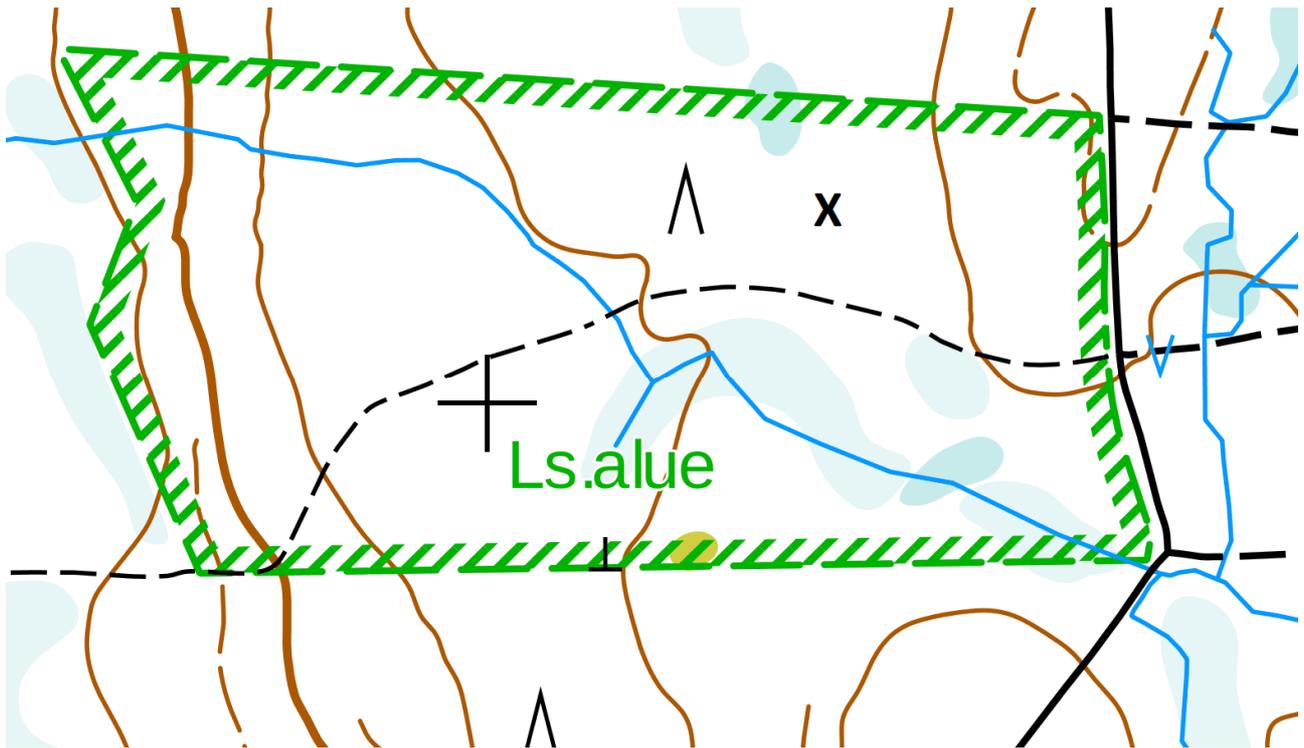
Kuva 7, Pohjoisreunalla oleva pieni soistuma tarjosi pesimäympäristön metsäviklolle.

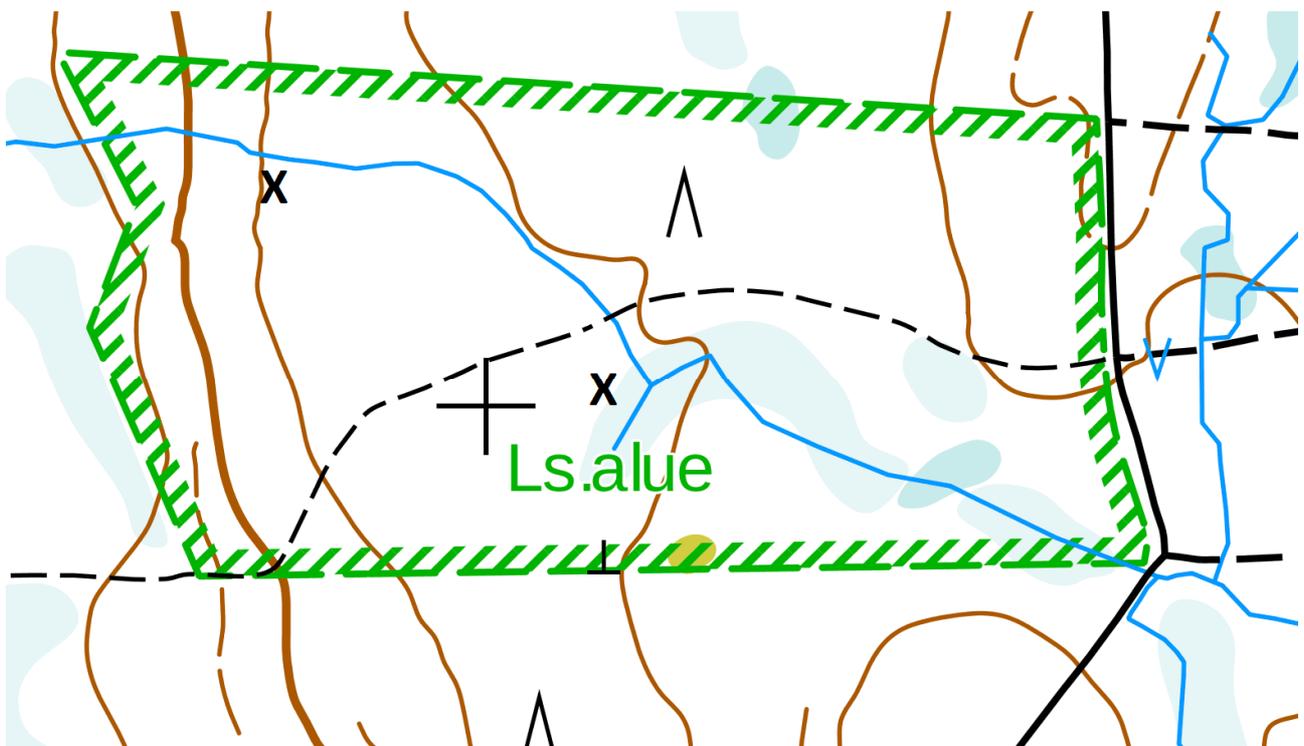
Kuva 8, Lehtokurppa (*Scolopax rusticola*), 1 pari. Ilta-aktiivisesta kurpasta ei tehty soidinhavaintoja, mutta kaksi kertaa laji nähtiin eteläosan soistuman tuntumassa. Toisella kerralla emo esitti siipirikkoa, mikä oli varma merkki pesinnästä.

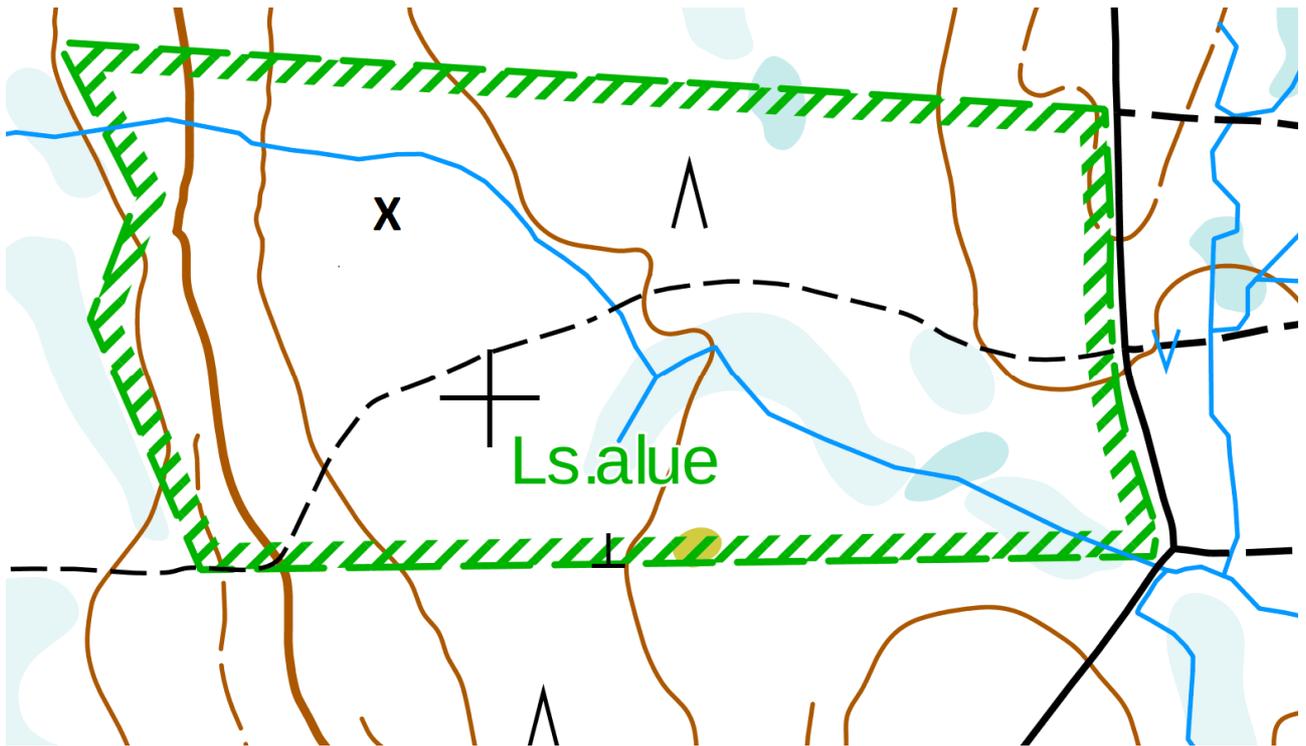
Kuva 9, Sepelkyyhky (*Columba palumbus*), 3 paria. Alueella pesivästä kolmesta sepelkyyhkystä saatiin myös yhtäaikainen soidinhavainto.

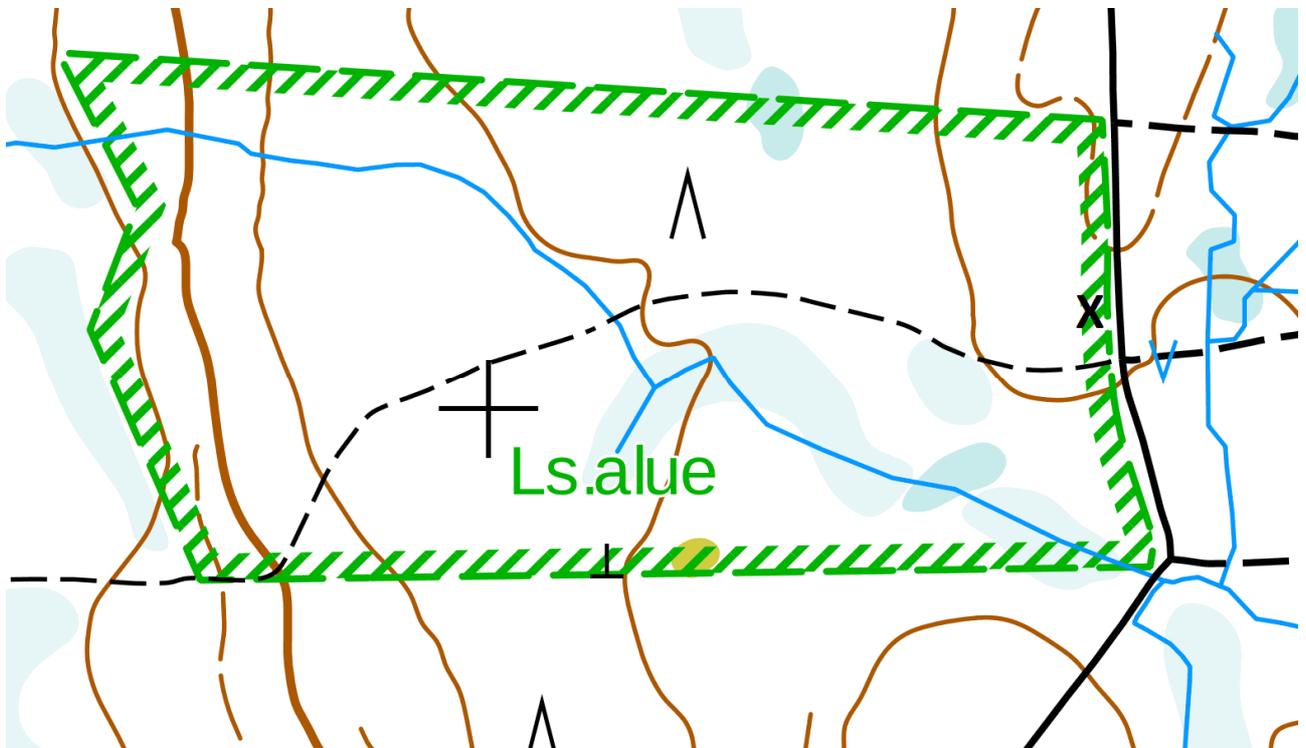
Kuva 10, Käki (*Cuculus canorus*), 1 pari. Kaksi kertaa kuultiin käen kukuntaa alueen pohjoisosan mäntyvaltaisesta osasta. Koska laji saapui koleaan kevään takia myöhään, hyväksyttiin nämä havainnot merkiksi pesinnästä. Alueen ulkopuolella oli lisäksi useita, melko liikkuvia käkiä.

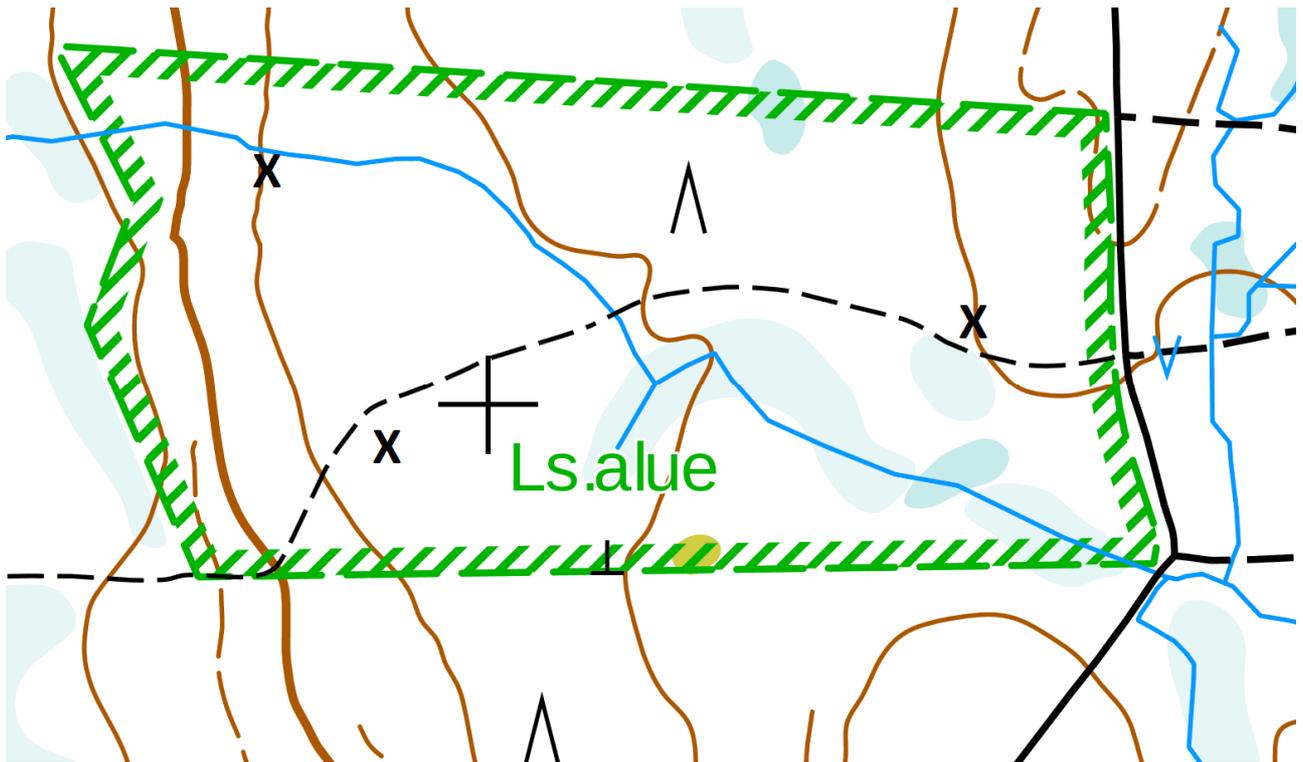
Kuva 11, Käpytikka (*Dendrocopos major*), 2 paria. Suojelualan kaatuneiden ja pystyyn kuolleiden kuusien tuntumasta paikantui kaksi reviiriä, joista molemmissa tavattiin rummuttava tikka.

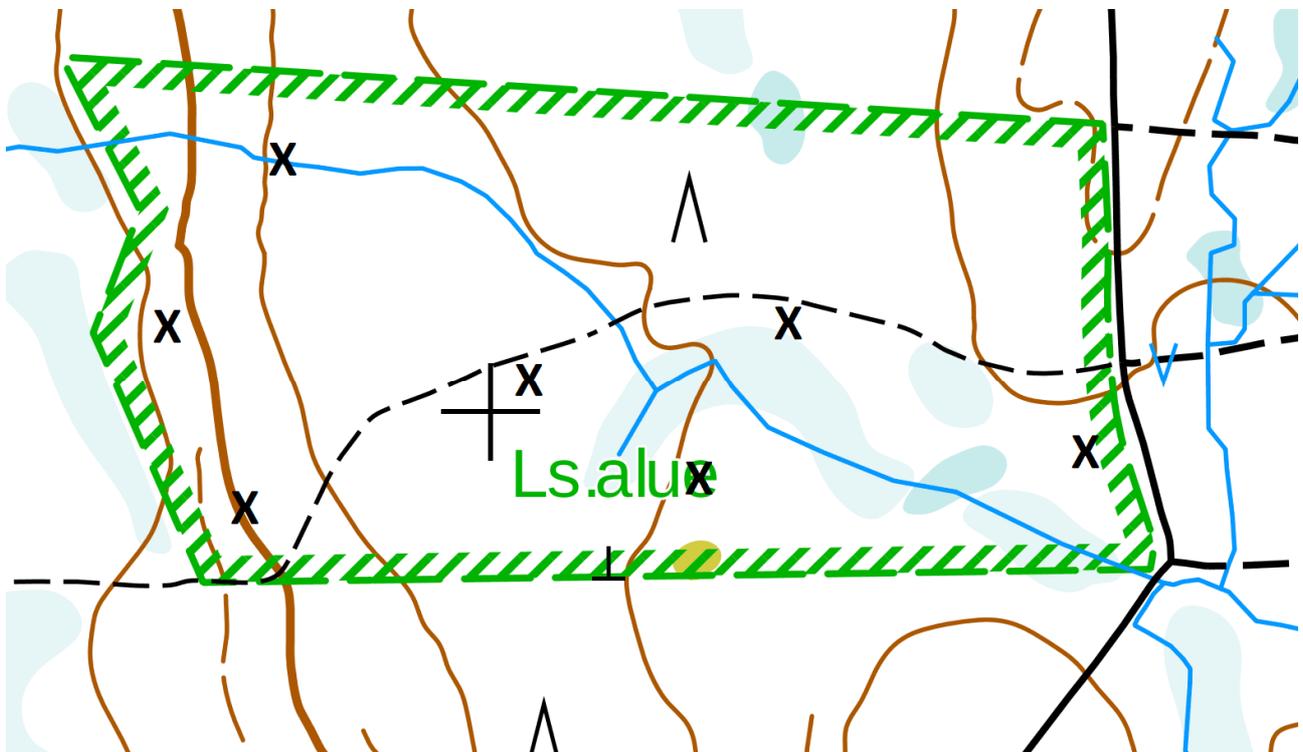
Kuva 12, Pohjantikka (*Picoides tridactylus*), 1 pari. EU:n lintudirektiivinliitteen yksi laji. Reviiri sijaitsi kanahaukan pesän lähellä. Kolme kertaa kuultiin rummuttava pohjantikka, minkä lisäksi kaksi kertaa nähtiin naaraslintu. Naaras rummutti 15.6. myös hieman Metsolan rajan pohjoispuolella. Laskentojen ulkopuolinen havainto tehtiin erillisellä käynnillä Metsolaan 21.9.

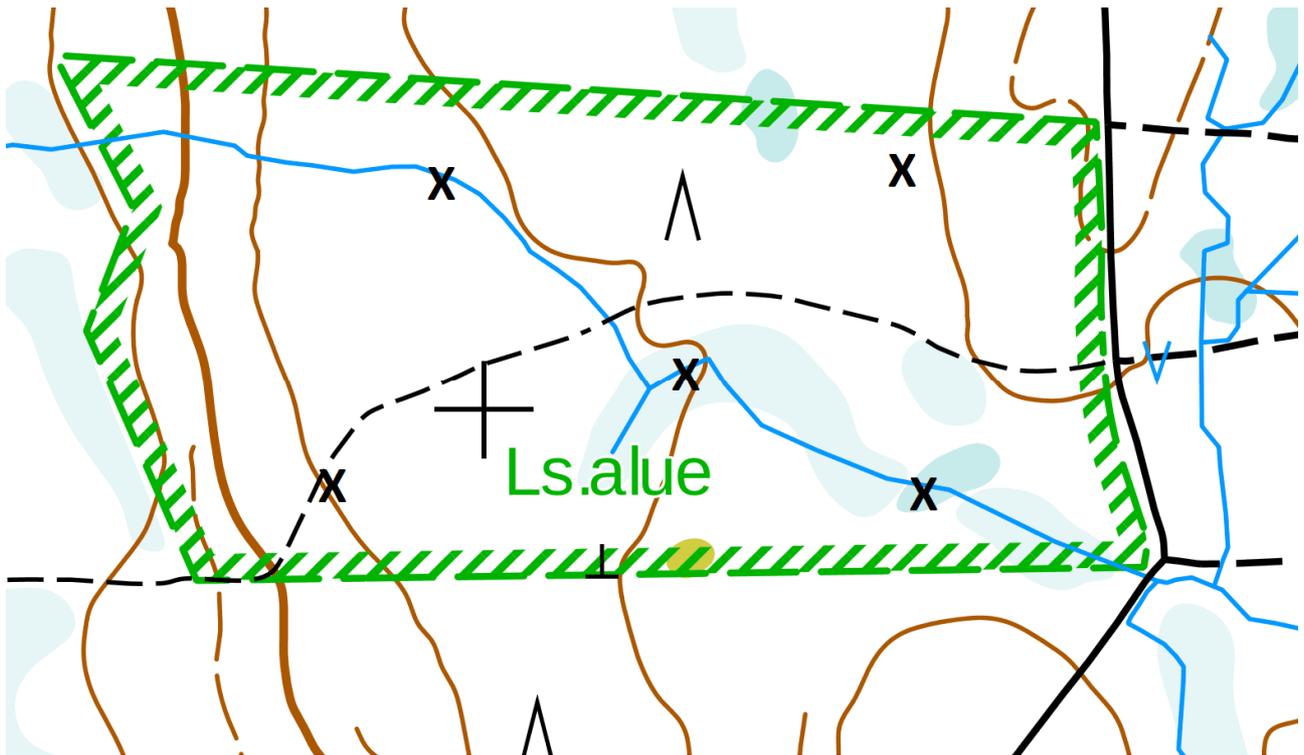
Kuva 13, Metsäkirvinen (*Anthus trivialis*), 1 pari. Avointa metsää suosiva laji, joka oli ympäristössä suojeluetta yleisempi. Metsolan länsirajalla kaksi reviiriä osui puoliksi alueelle, mistä on tulkittu yksi pesivä pari.

Kuva 14, Rautiainen (*Prunella modularis*), 3 paria. Eri puolilla aluetta oli kolme eri rautiaisreviiriä. Linnut olivat hyvin aktiivisia ja kustakin linnusta tehtiin 3 - 6 havaintoa. Edellisten lisäksi kaksi reviiriä osui hieman myös Metsolan puolelle.

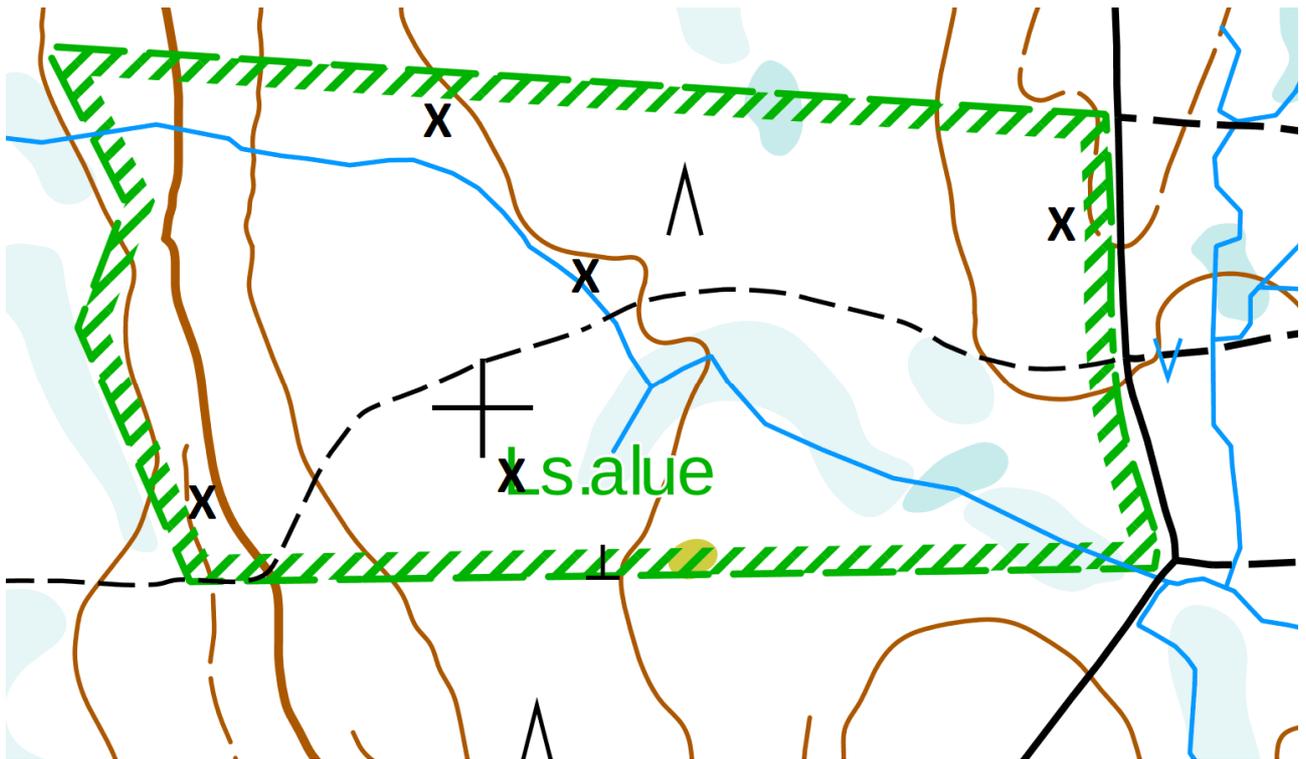
Kuva 15, Punarinta (*Erithacus rubecula*), 7 paria. Punarinta oli alueen neljänneksi yleisin lintu. Jokaisesta reviiristä tehtiin 4 - 7 erillistä havaintoa.

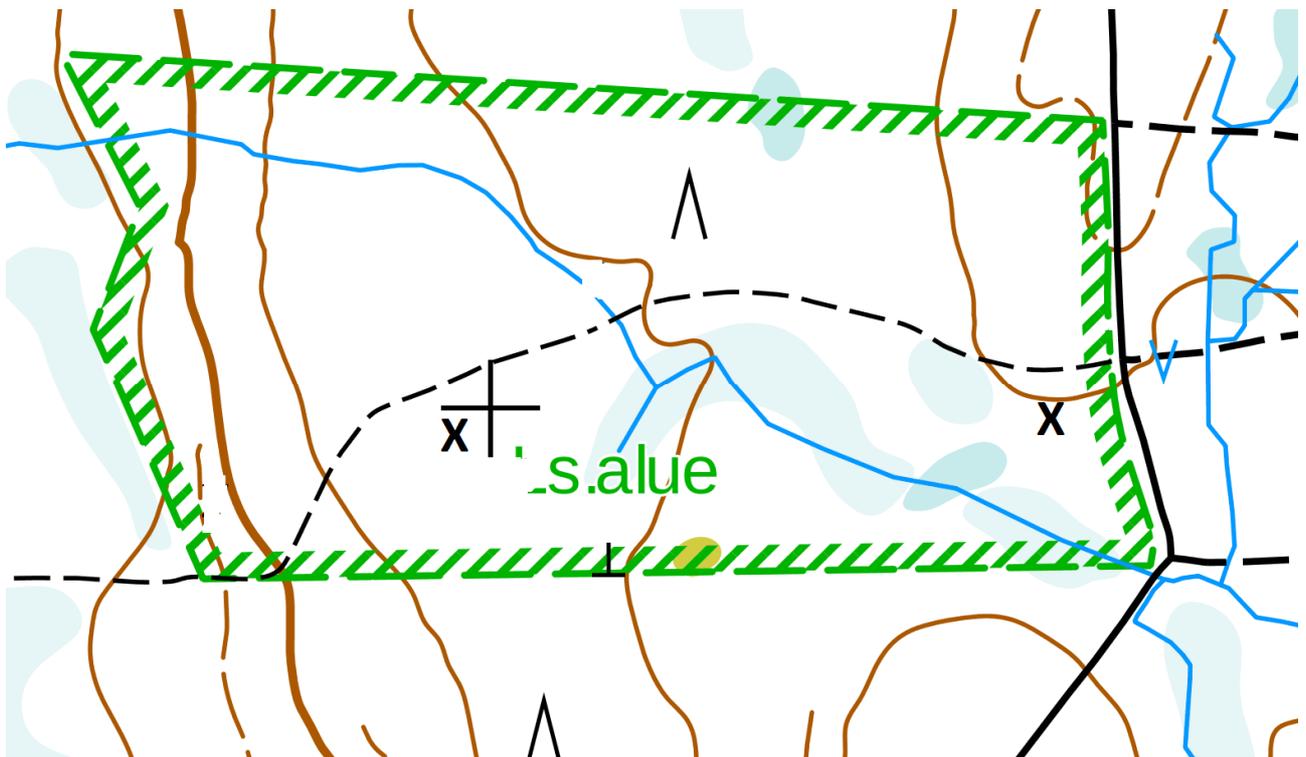
Kuva 16, Laulurastas (*Turdus philomelos*), 5 paria. Laulurastas oli yllättävän runsas laji paikalla. Keskellä aluetta sijaitsevan reviirin lisäksi laji löytyi myös jokaisesta kulmasta. Kaikista näistä tehtiin 4 – 7 havaintoa. Vanhat kuuset tarjosivat ilmeisesti hyviä pesäpaikkoja rastaalle.

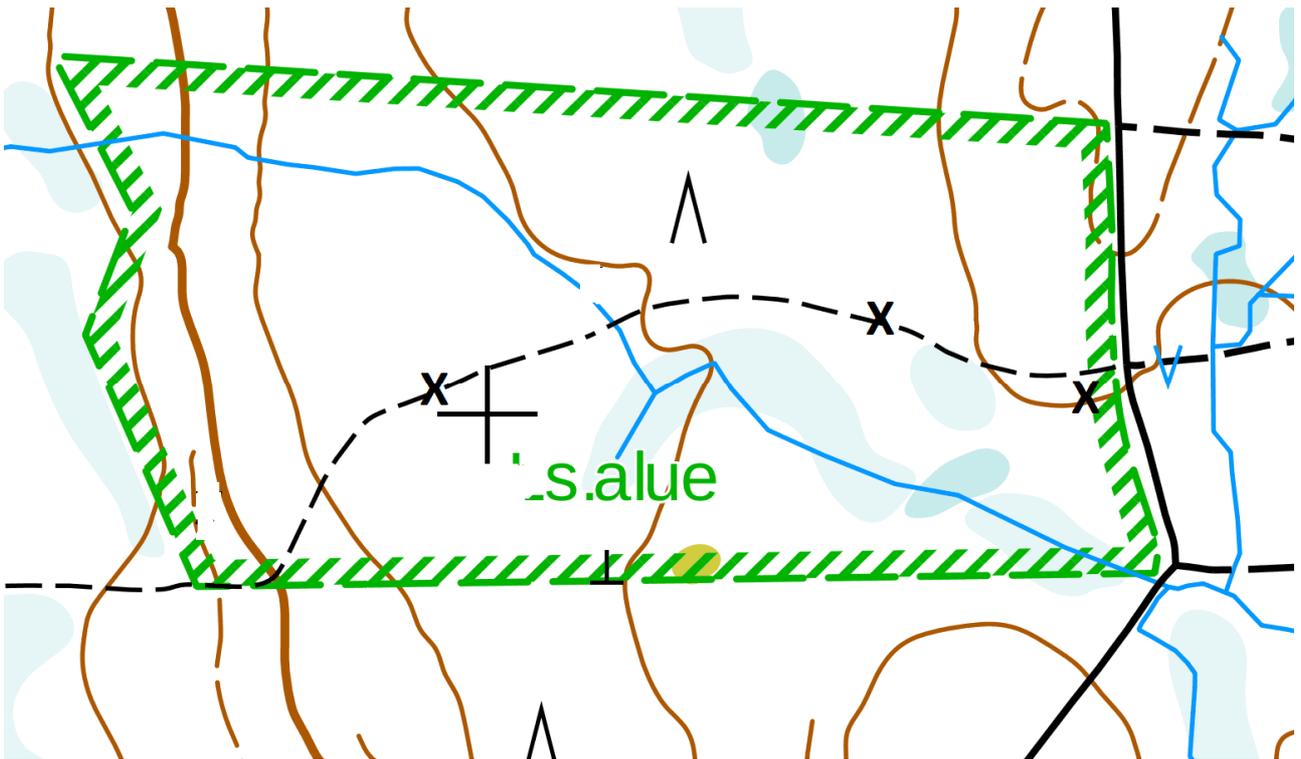
Kuva 17, Punakylkirastas (*Turdus iliacus*), 1 pari. Metsolan ainoan punakylkirastaan reviiri sijaitsi alueen luoteisnurkassa, mistä saatiin kolme erillistä lajihavaintoa.

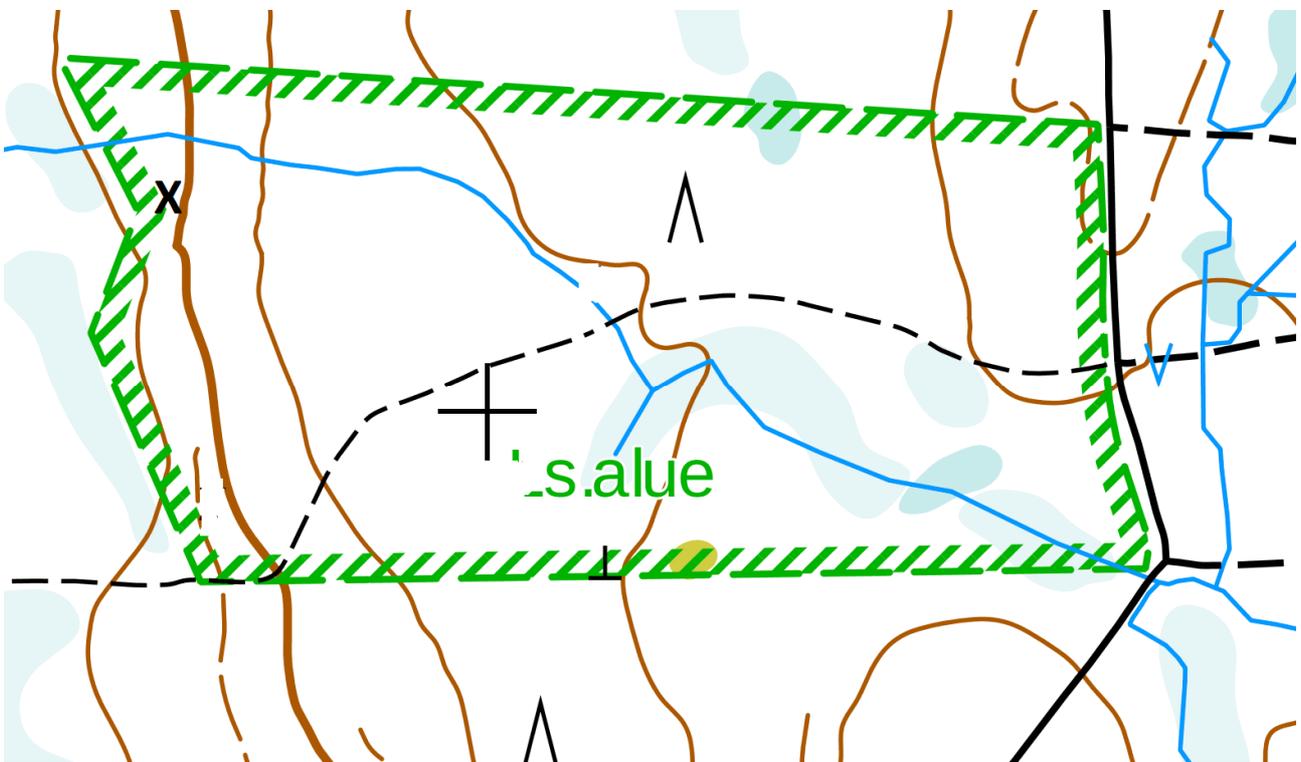
Kuva 18, Mustarastas (*Turdus merula*), 5 paria. Myös mustarastas suosi suojelumetsää laulurastaan tavoin. Kustakin reviiristä kertyi neljästä kahdeksaan havaintoa.

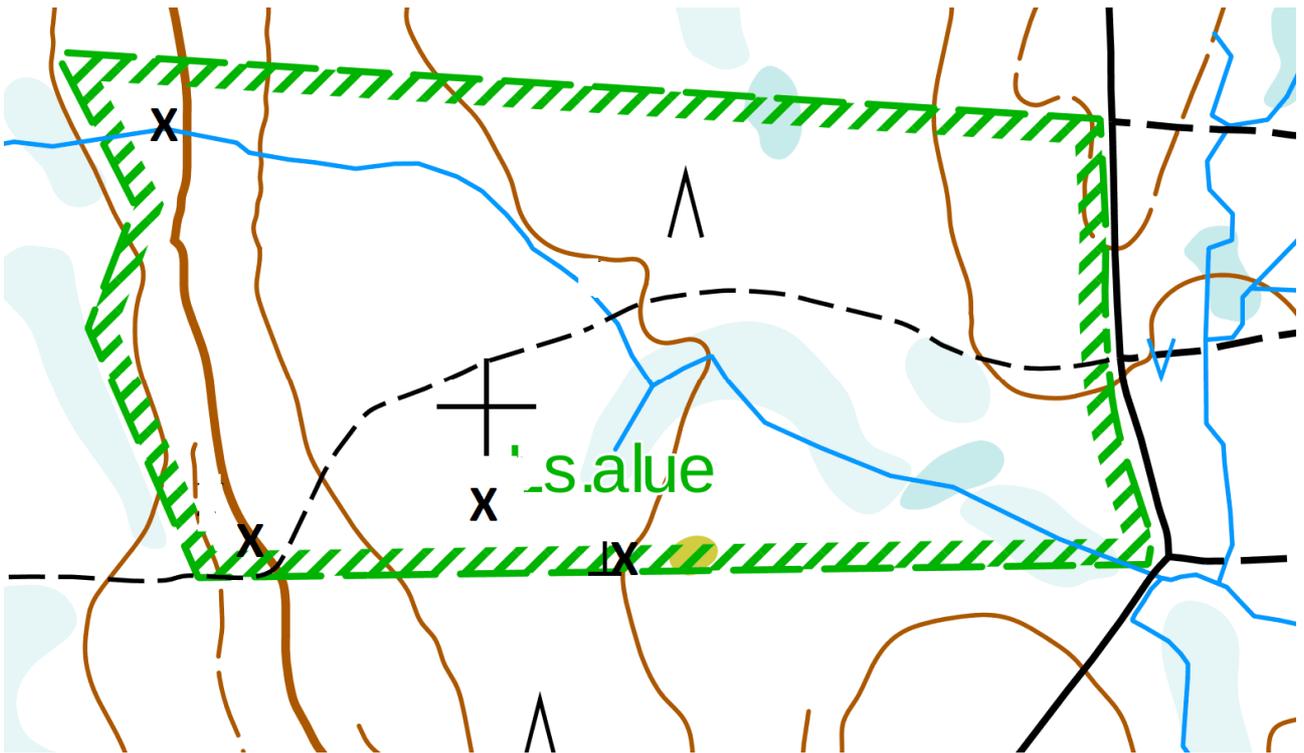
Kuva 19, Mustapääkerttu (*Sylvia atricapilla*), 2 paria. Laji saapui paikalle vasta toukokuun lopulla. Lehtevimmistä notkoista löytyi kaksi reviiriä, joista 2 - 3 havaintoa kustakin.

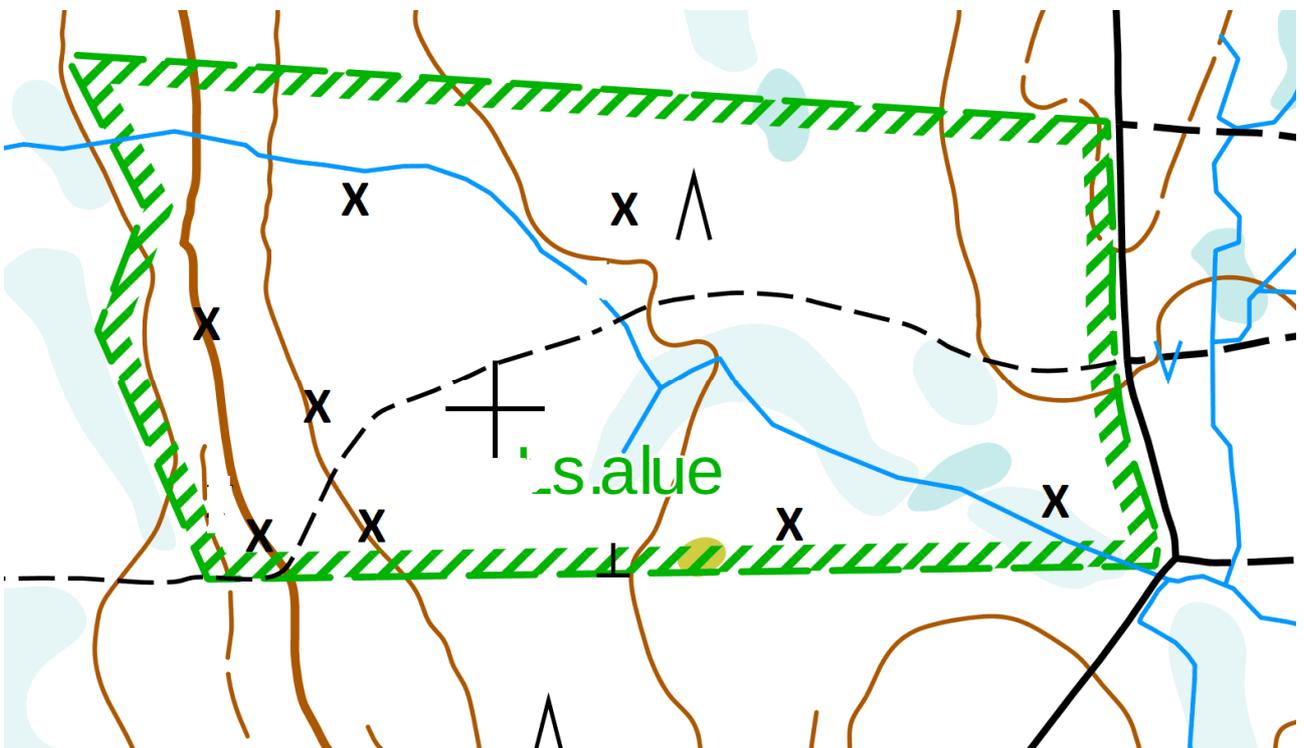
Kuva 20, Pajulintu (*Phylloscopus trochilus*), 3 paria. Lehtipuiden ja -pensaiden vähäisyydestä johtuen Metsolassa tavattiin vain kolme paria pajulintuja. Näistä kaikista saatiin 3 – 4 havaintoa. Pajulintu oli yleisempi suojelualueen ulkopuolella.

Kuva 21, Sirittäjä (*Phylloscopus sibilatrix*) 1 pari. Yksi sirittäjä lauloi kolmella eri laskentakerralla aivan suojelualueen luoteiskulmassa.

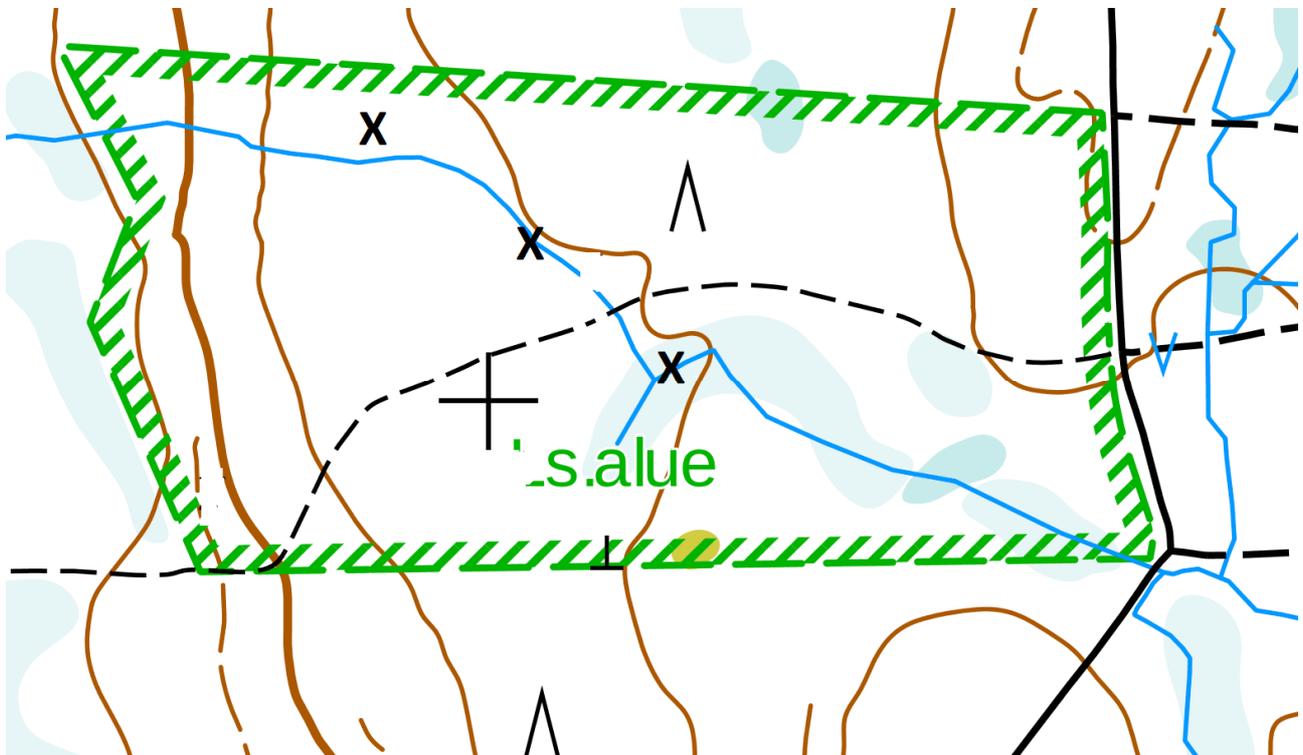
Kuva 22, Tiltalti (*Phylloscopus collubita*), 4 paria. Tiltalti oli pajulintua yleisempi. Havainnot painoutuivat selkeästi alueen reunoille. Kaikista reviireistä saatiin 3 – 5 havaintoa ja huomattavan paljon myös yhtäaikaishavaintoja. Alueen liepeiltä paikantui vielä kolme muuta reviiriä.

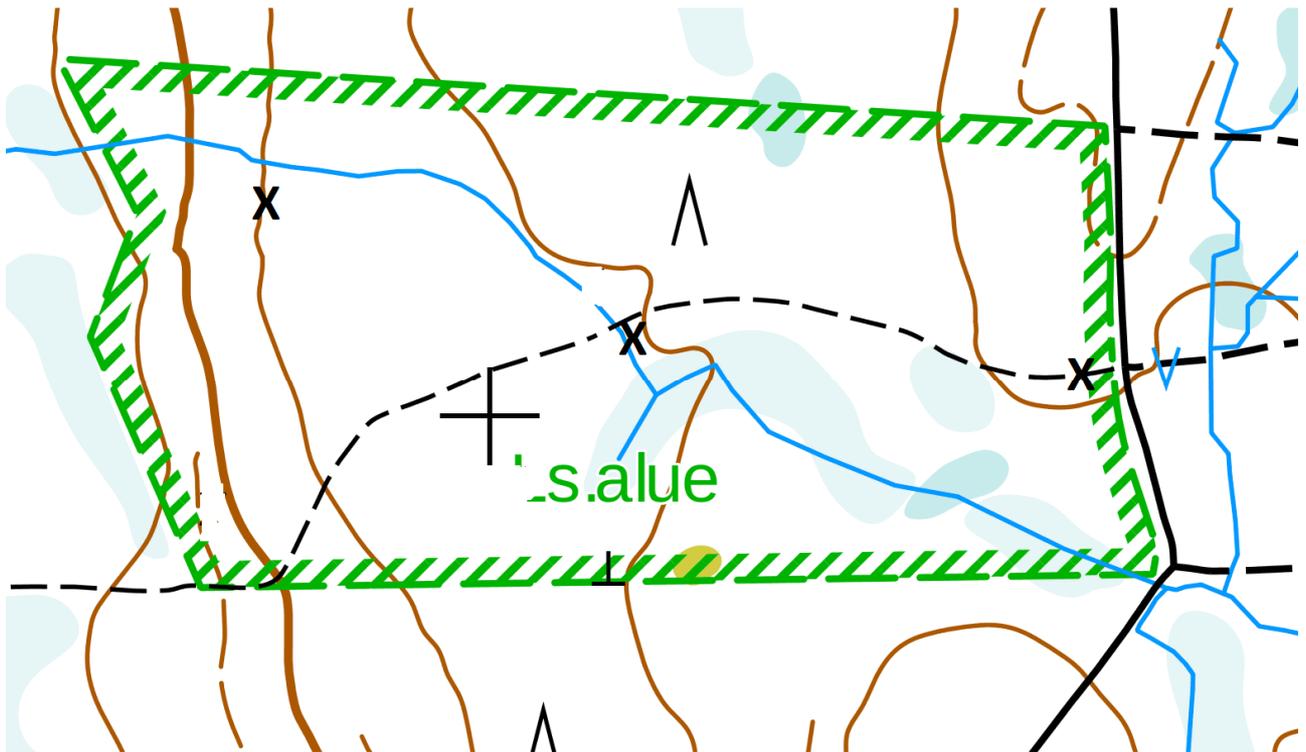
Kuva 23, Hippiäinen (*Regulus regulus*) 8 paria. Iäkkäitä kuusimetsiä suosiva hippiäinen oli alueen kolmanneksi yleisin lintu. Kaikista reviireistä saatiin lauluhavaintoja ja erillisiä havaintokertoja oli 3 – 6 kpl/reviiri. Yli 30 –metriset kuuset tarjosivat ilmeisesti runsaasti pesä- ja ruokailupaikkoja hippiäiselle. Laji saattoi olla vielä tätäkin yleisempi, sillä hentoäänisestä hippiäisestä oli hankala saada samanaikaishavaintoja.

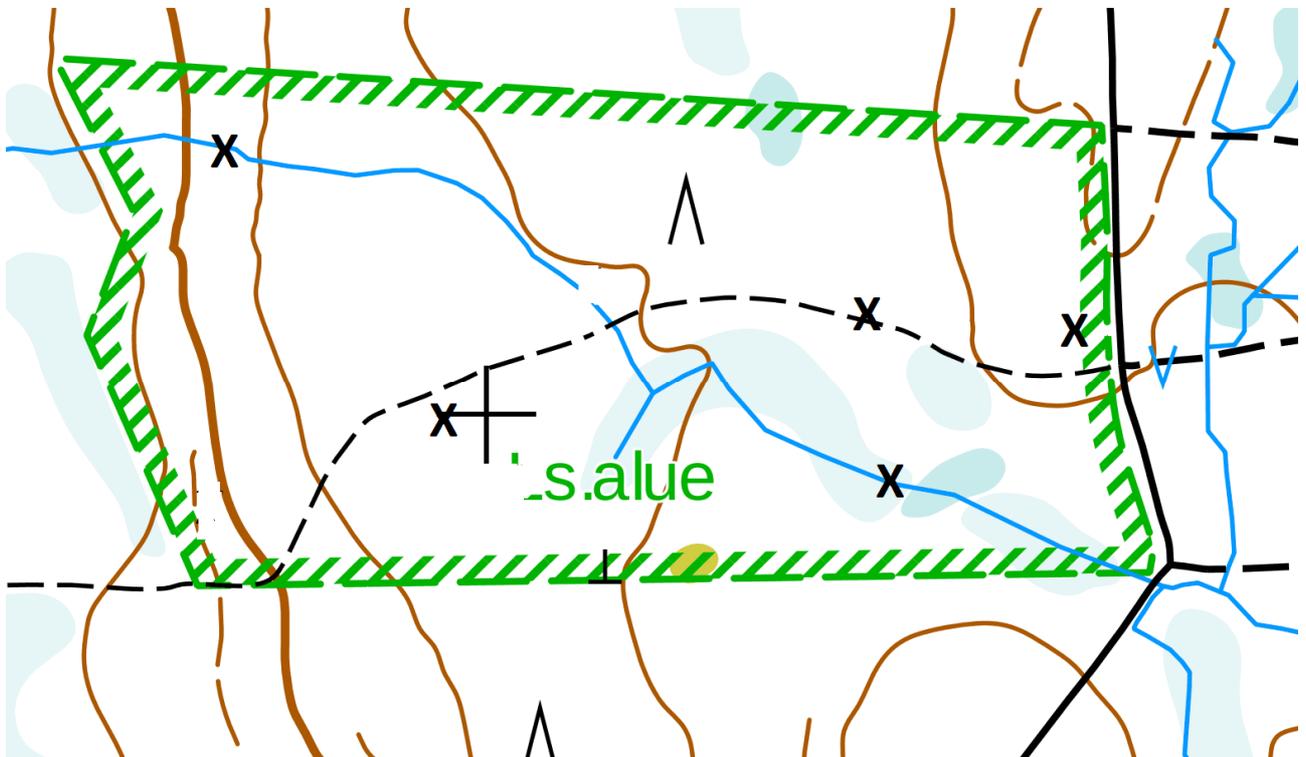
Kuva 24, Peukaloisen reviirillä oli runsaasti kaatuneita puita.

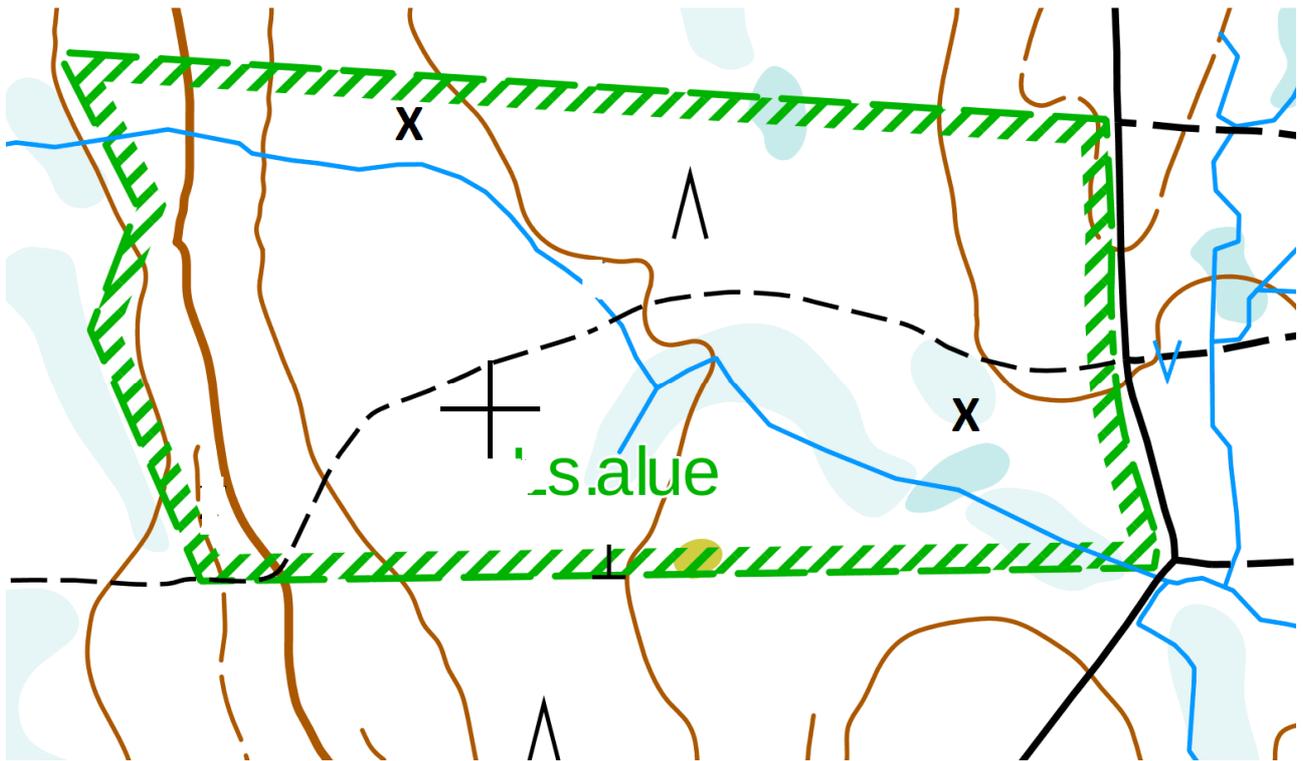
Kuva 25, Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*) 3 paria. Voimakasääninen peukaloinen oli kaatuneiden kuusiryöjien tyyppilaji, josta tuli runsaasti havaintoja kaikilla laskentakeroilla. Samaan pisteeseen kuului jopa kolme laulavaa peukaloista yhtä aikaa.

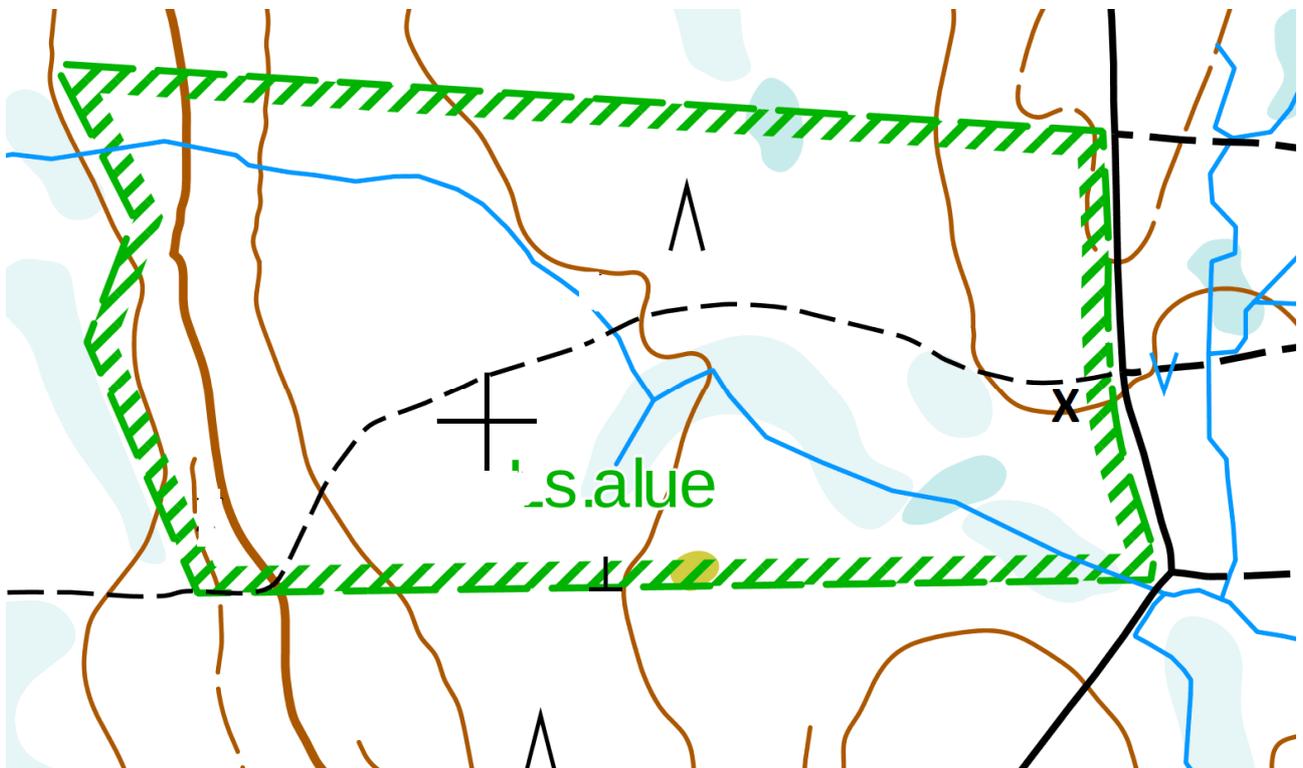
Kuva 26, Harmaasieppo (*Muscicapa striata*), 3 paria. Laji saapui paikalle vasta touko- kesäkuun vaihteessa. Kolmesta, alueelle tasaisesti jakautuneesta reviiristä tehtiin kustakin 2- 4 havaintoa.

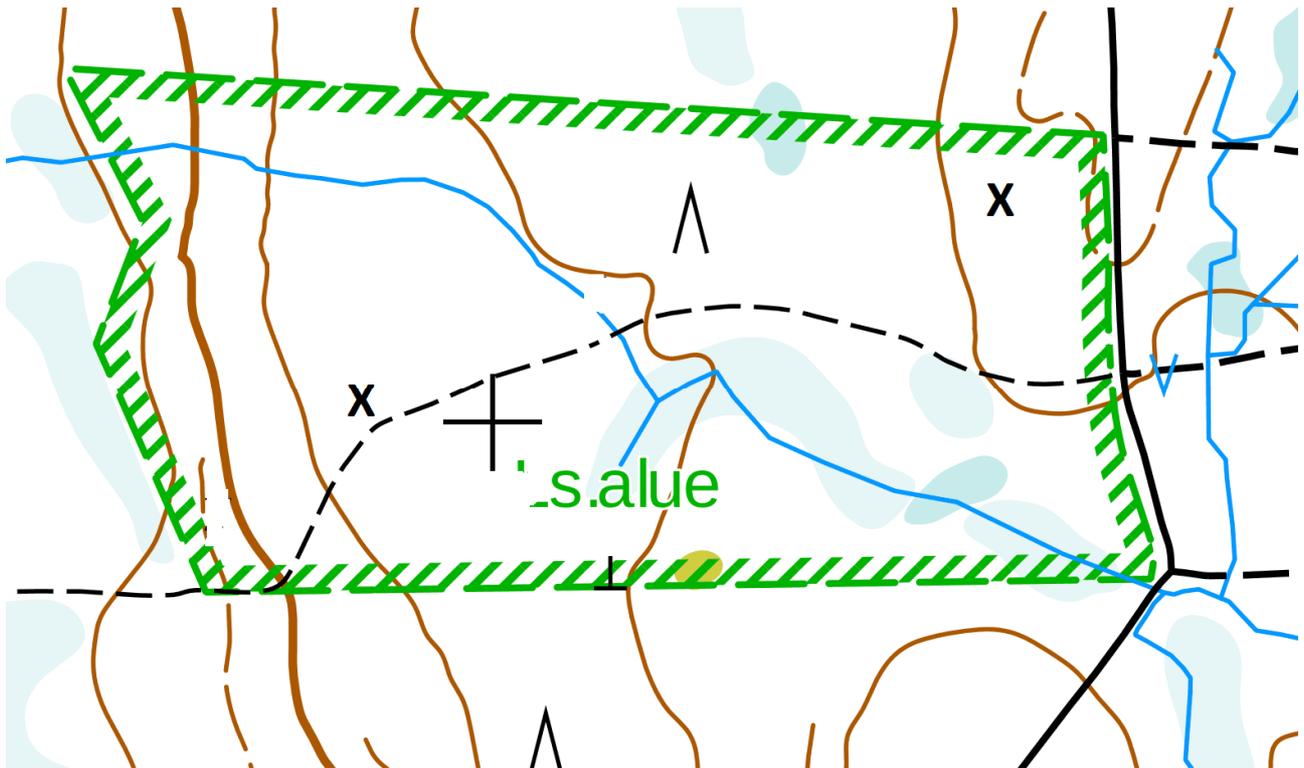
Kuva 27, Talitiainen (*Parus major*) 5 paria. Talitiaisia havaittiin viidessä eri paikassa, mistä kustakin tuli 3- 5 havaintoa. Kaikissa paikoissa kuultiin talitiaisen laulua – lisäksi useissa kohdin havaittiin myös varoittelevia emolintuja.

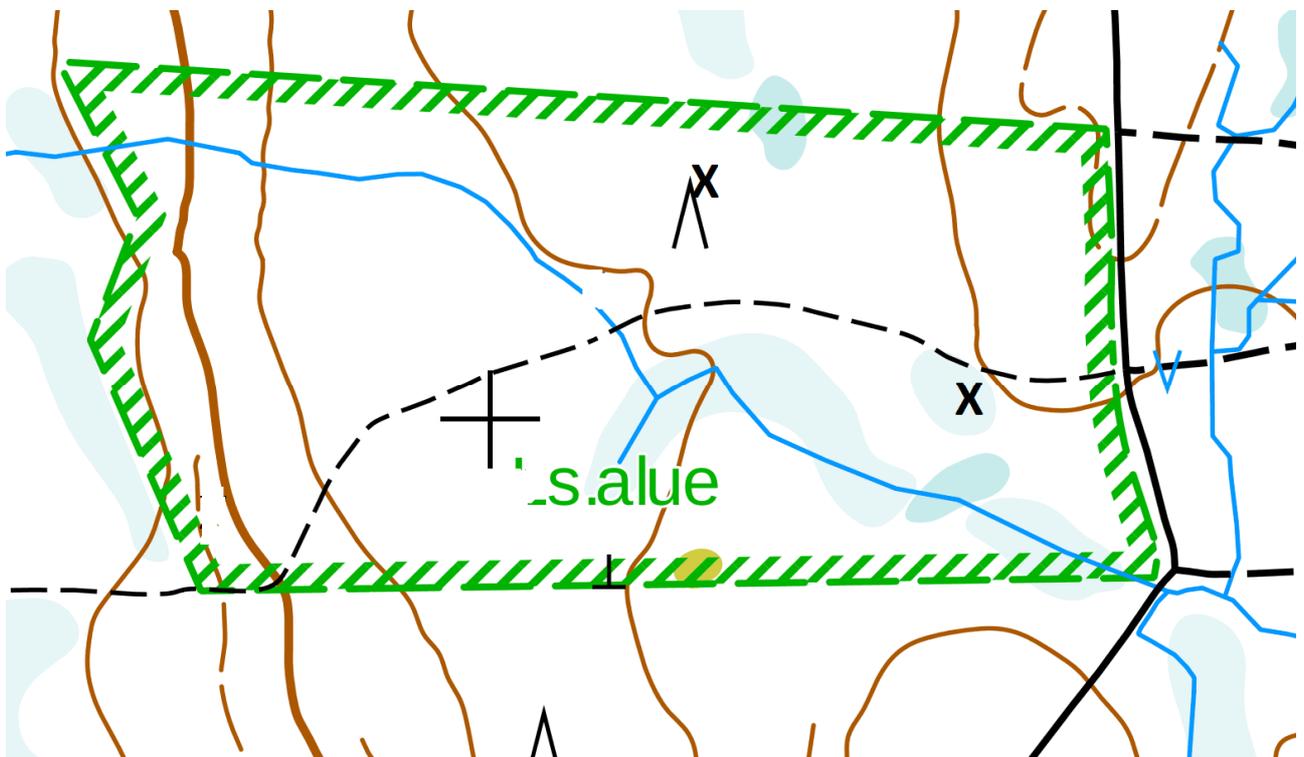
Kuva 28, Kuusitiainen (*Periparus ater*), 2 paria. Lajista tuli sekä laulu- että näköhavaintoja alueen ääripäistä: kolme havaintoa molemmista paikoista.

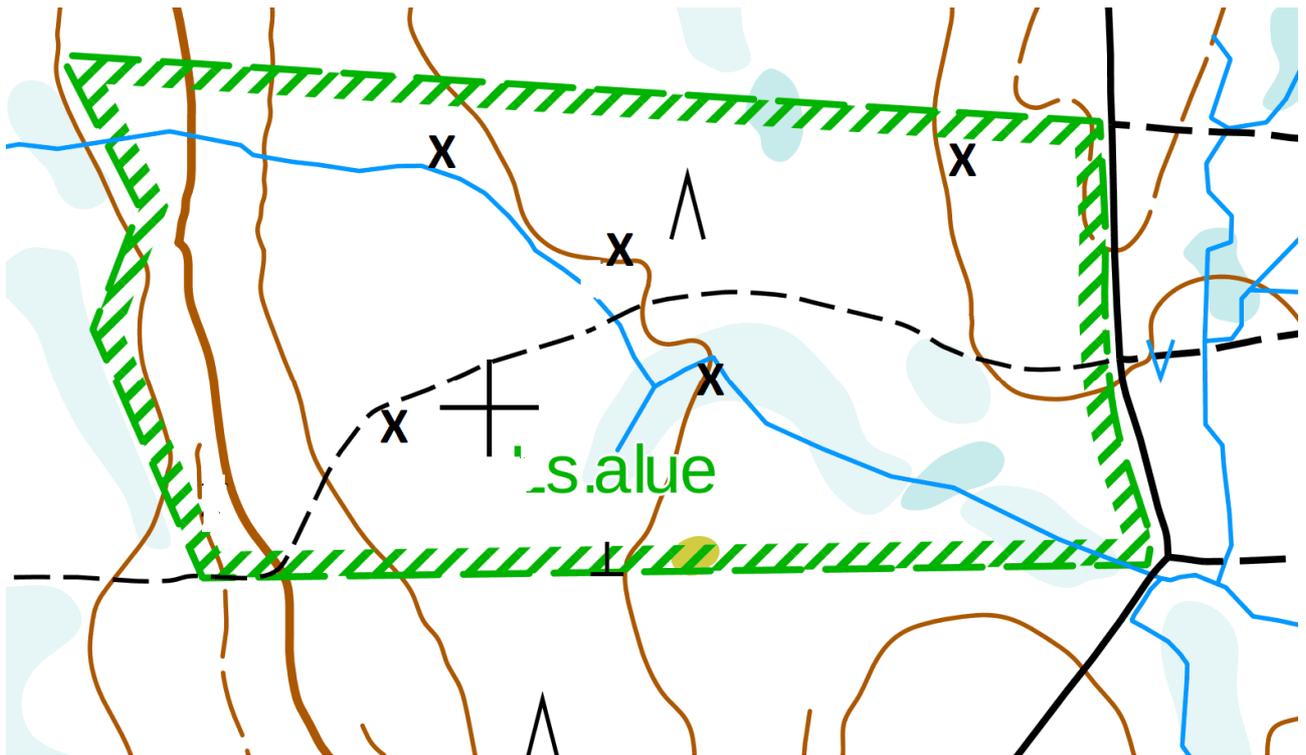
Kuva 29, Sinitiainen (*Cyanistes caeruleus*) 1 pari. Kaikkiaan kuusi havaintoa saatiin tästä Metsolan lehtevimmässä itäpäässä asuvasta sinitiaisarista.

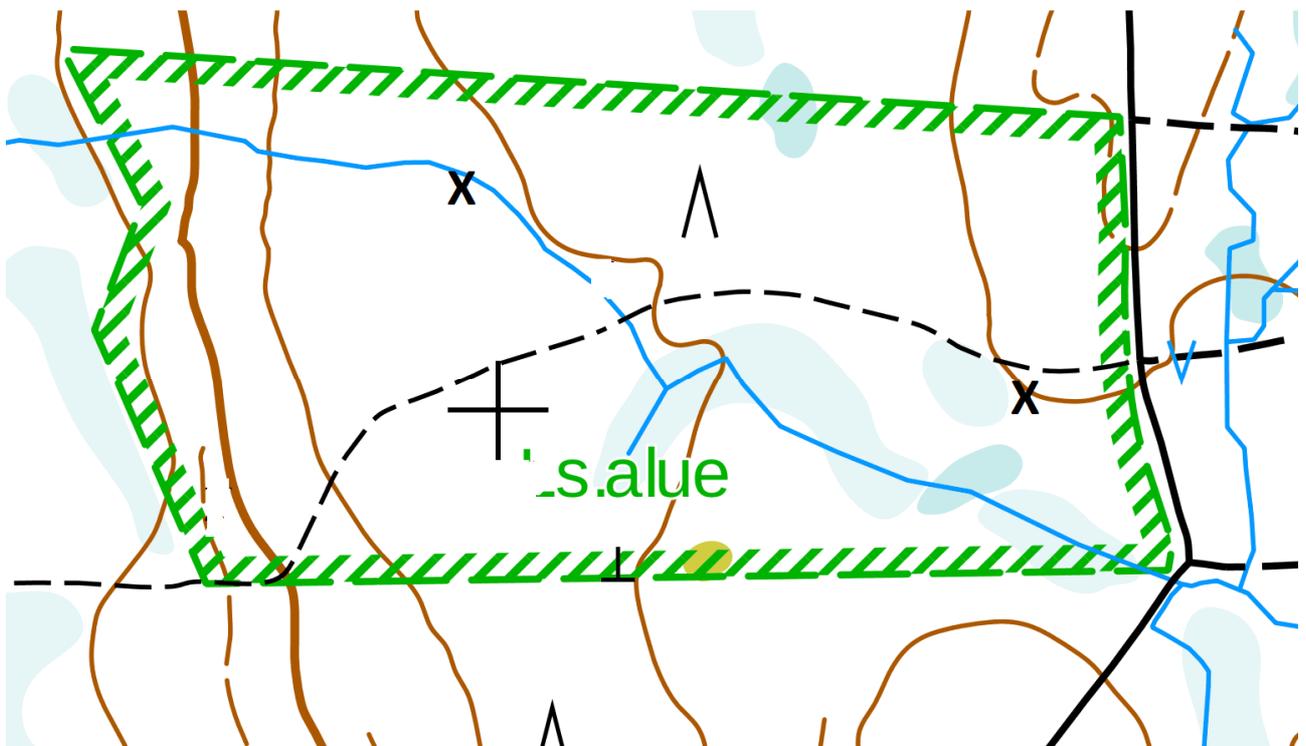
Kuva 30, Töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*) 2 paria. Vaarantunut laji. Sekä alueen itä- että länsiosassa oli oma töyhtötiAISreviirinsä. Molemmista tuli 3 – 5 havaintoa.

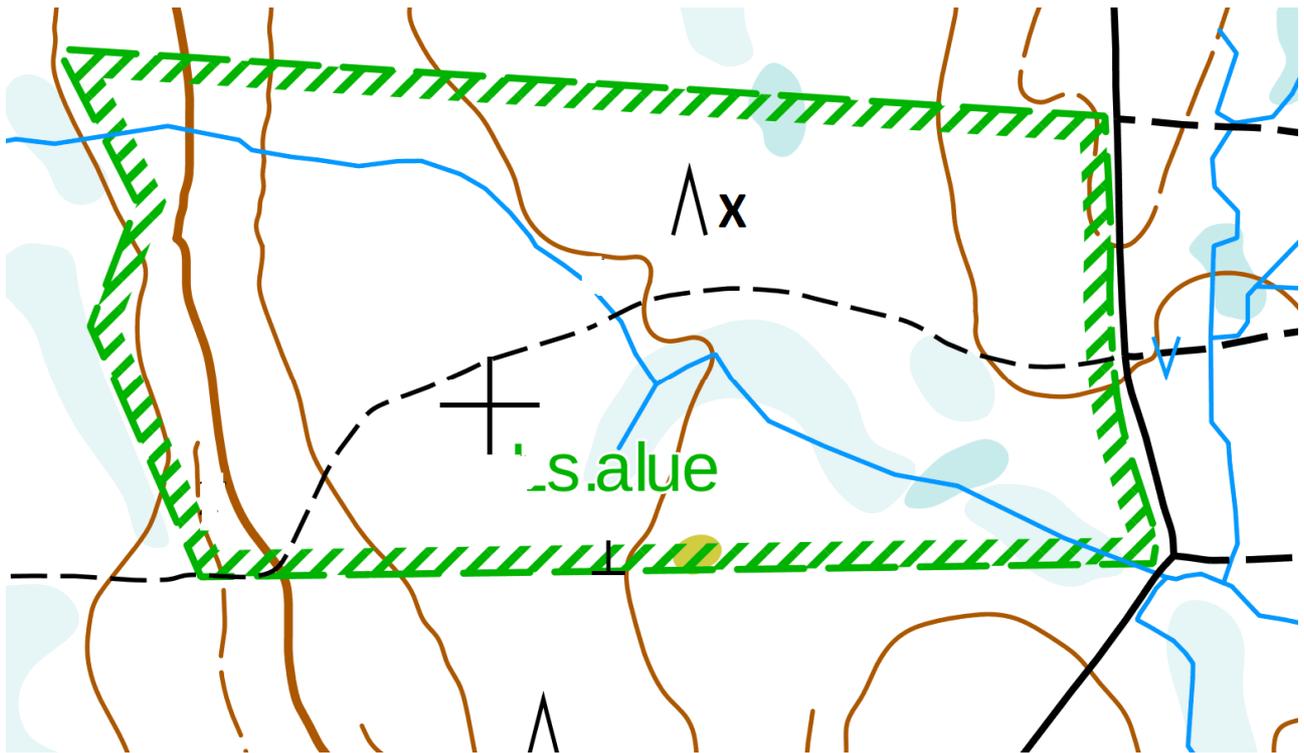
Kuva 31, Hömötiainen (*Poecile montanus*) 2 paria. Vaarantunut laji. Metsolan itäosasta löytyi kaksi eri hömötiAISreviiriä. Kummastakin saatiin neljä havaintoa- sekä laulavista, että varoittelevista linnuista.

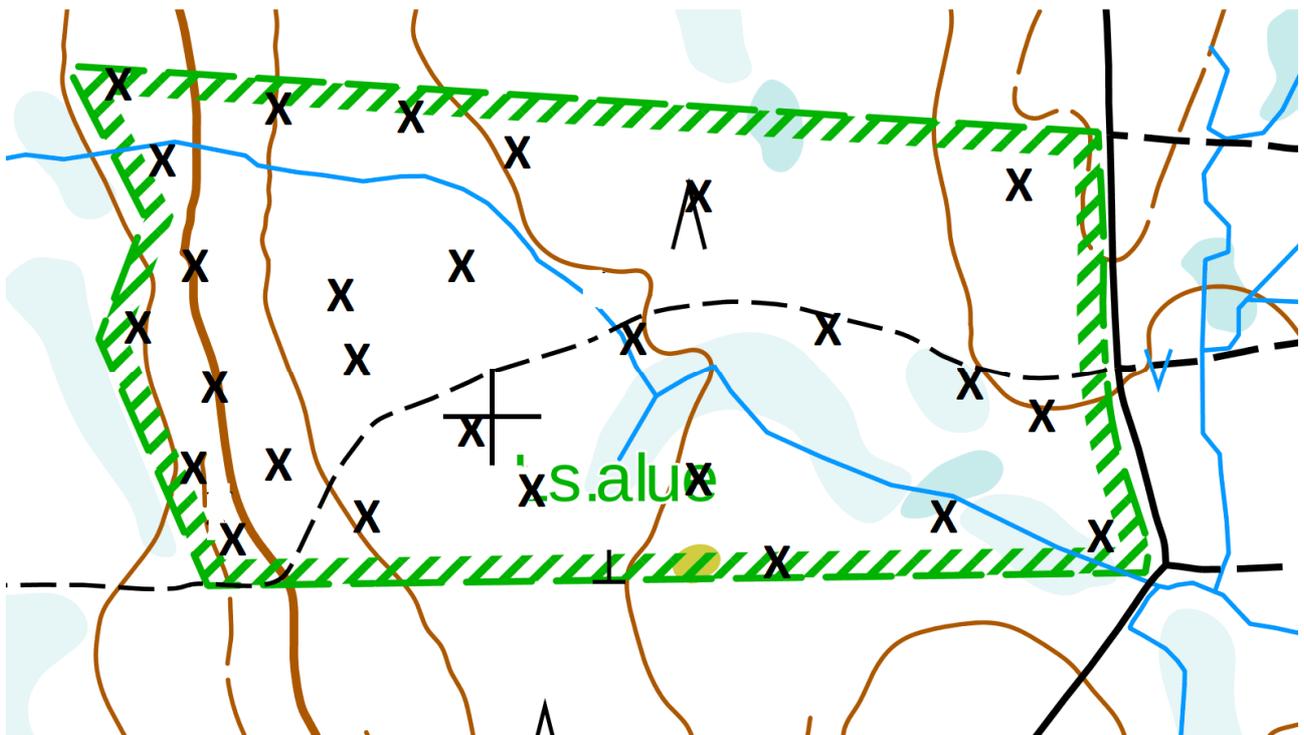
Kuva 32, Puukiipijä (*Certhia familiaris*) 5 paria. Lajilla oli vahva kanta Metsolassa. Puukiipijä oli tehtyjen havaintojen valossa alueen viidenneksi runsain laji. Kookkaiden ja pystyyn kuivuneiden kuusien suuri määrä tarjosi kiipijälle runsaasti ravinto- ja pesäpaikkoja.

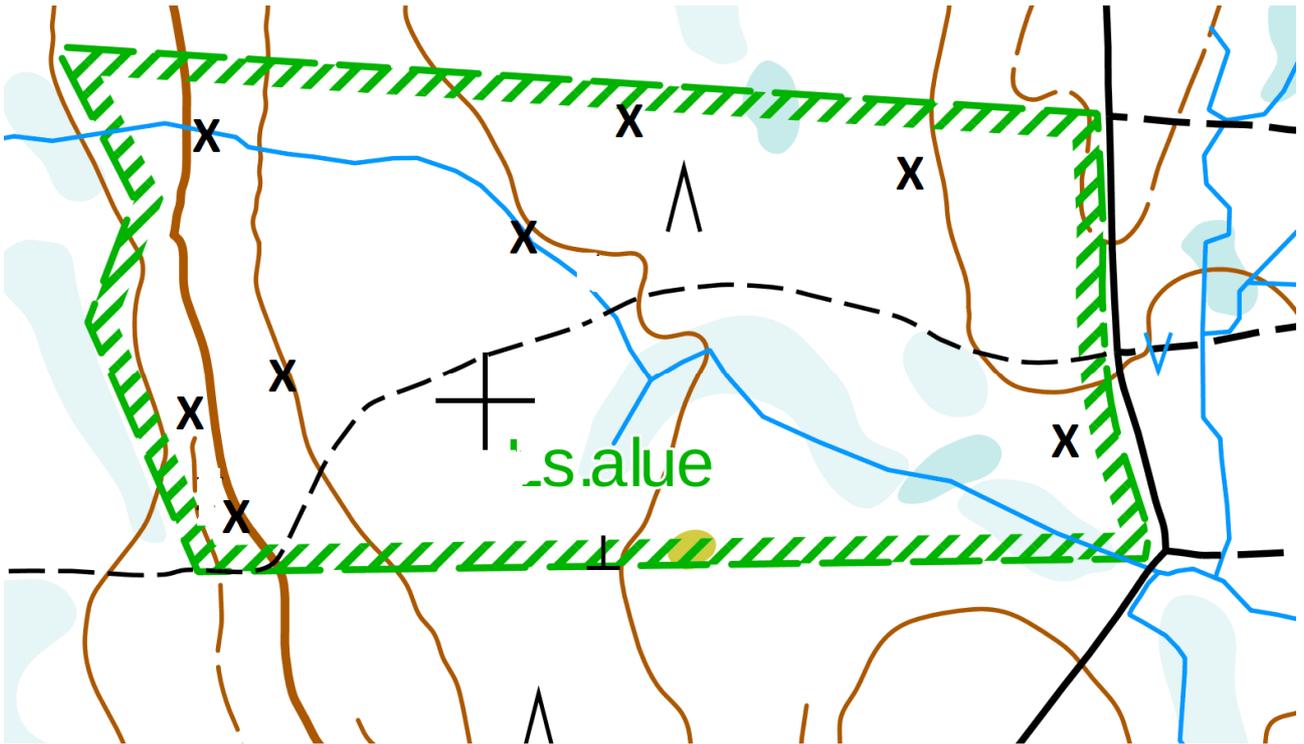
Kuva 33, Närhi (*Garrulus glandarius*) 2 paria. Pesimäaikaan lymyilevä närhi löytyi alueen eri päistä. Läntiseltä reviiriltä tuli viisi havaintoa. Itäiseltä reviiriltä tehtiin kaksi havaintoa, minkä lisäksi paikalta löytyi tuoreet närhen jäänteet, joten tämä pesintä ilmeisesti epäonnistui.

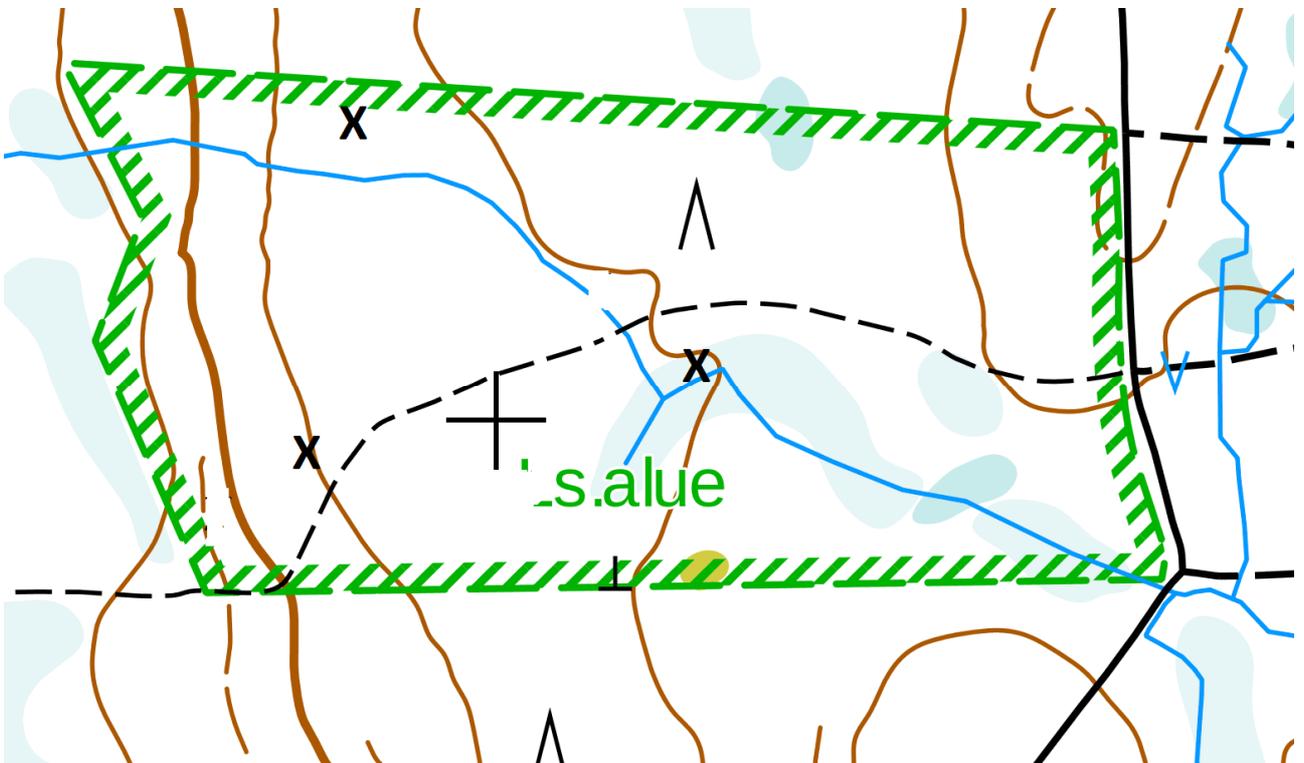
Kuva 34, Pähkinähakki (*Nucifraga caryocatactes*), 1 pari. Tästä pesäpaikoilla piileskelevästä lajista saatiin selkeä äänihavainto varhaisimmassa laskennassa 9.4.2017: mekaanisen metallinen ja rullaava ääni kuului noin kymmenen kertaa. Poikkeuksellisesti laji on merkitty pesiväksi tämän yhden havaintokerran perusteella, koska lintu on pesiessään tunnetusti piileskelevä. Alalaji jäi auki; sekä sembraa, että pähkinäpensasta kasvaa lähetyvillä.

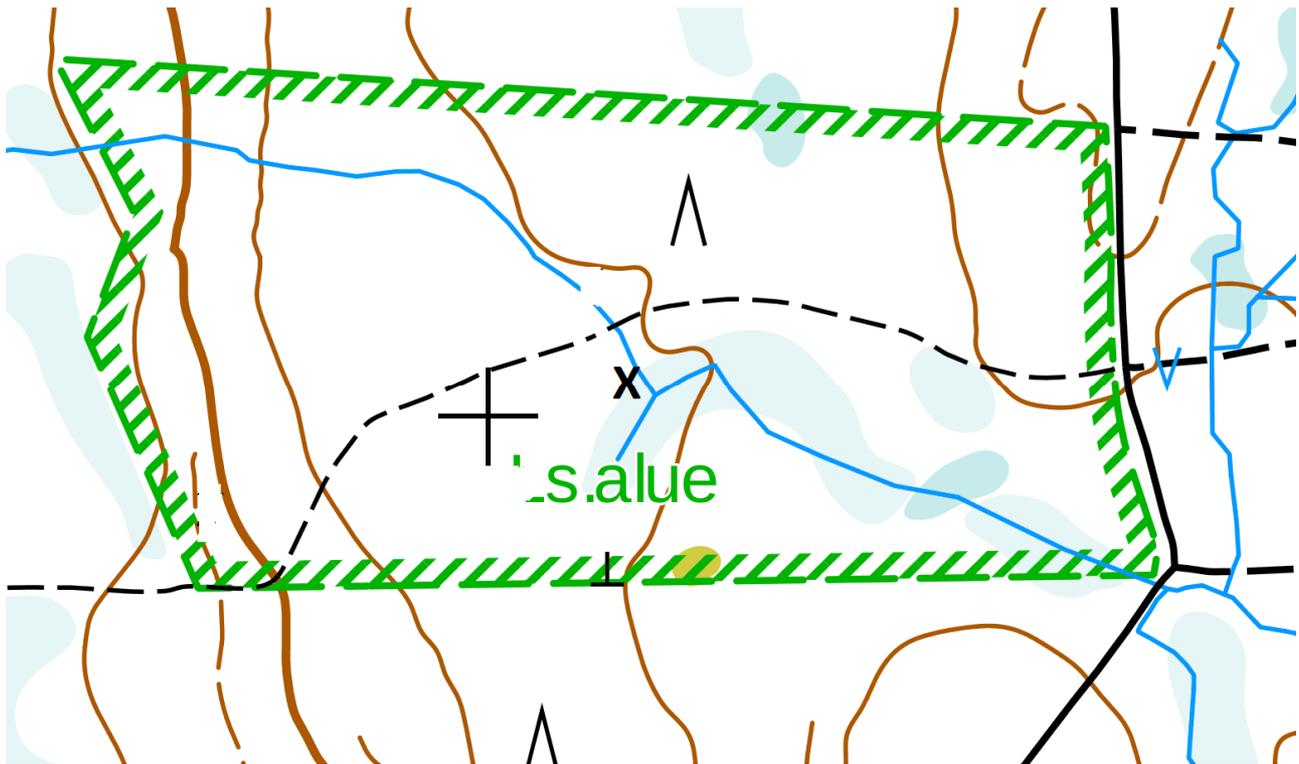
Kuva 35, Peippo (*Fringilla coelebs*) 27 paria. Peippo oli odotetusti Metsolan runsain lintulaji. Sen osuus oli lähes neljäsosa lintujen kokonaisparimäärästä. Laji esiintyi koko alueella, mutta tihein kanta oli alueen länsiosassa.

Kuva 36, Vihervarpunen (*Carduelis spinus*), 8 paria. Vihervarpunen oli paikan toiseksi yleisin laji. Liikkuvana lintuna laji oli laskennan kannalta hiukan pulmallinen. Havaintoryppääksi hyväksyttiin siten vain paikka, jossa kutsuääntä esittävän linnun lisäksi tavattiin myös selkeästi laulava yksilö. Kuten peipolla, niin vihervarpusellakin tihein kanta oli alueen länsiosan korkeassa rinnekuusikossa.

Kuva 37, Punatulkku (*Pyrrhula pyrrhula*), 3 paria. Vaarantunut laji. Melko hiljaisella punatulkulla oli kolme esiintymispaikkaa alueella. Kustakin saatiin 2 – 5 havaintoa.

Kuva 38, Pikkukäpylintu (*Loxia curvirostra*), 1 pari. Varhain pesiviä käpylintuja oli laskenta-aikaan jo vaelluksella. Kaikki paikalliset pikkukäpylintuhavainnot keskittyivät alueen keskiosaan, mistä saatiin kolme havaintoa. Kerran paikalla nähtiin pikkukäpylintupari.

Muut paikalla tavatut lintulajit: Seuraavista lajeista Metsolassa tehtiin yksittäishavainto, eikä niitä tulkittu pesiviksi: **palokärki** (*Dryocopus martius*), **lehtokerttu** (*Sylvia borin*), **varis** (*Corvus cornix*), **korppi** (*Corvus corax*), **viherpeippo** (*Chloris chloris*) ja **punavarvunen** (*Carpodacus erythrinus*).

Metsolan luonnonsuojelualueen pohjoisrajan tuntumassa oli **pikkusiepon** (*Ficedula parva*) reviiri. Toisen kalenterivuoden koiras lauloi paikalla kolmena aamuna 29.5. - 7.6., joten metsä oli lajille ilmeisen otollinen. Laji kuuluu EU:n lintudirektiivin liitteen yksi lajeihin.

Tulosten tarkastelu ja suositukset

Metsolan luonnonsuojelualue osoittautui sekä lajimäärältään (34 lajia) että lintutiheydeltään (650 paria/neliö-km) erittäin merkittäväksi lintualueeksi. Linnuston tiheys oli helposti kaksin- tai kolminkertainen tavanomaisin metsänhoitomenetelmin käsiteltyihin kangasmetsiin verrattuna.

Vanhan metsän lajien osalta Metsolan arvo kävi selvästi esille. Ohessa on vertailtu kahdeksan vanhan metsän indikaattorilajin lintutiheyksiä Pirkanmaan Vilppulan Elämänmäen aarnialueella (76 ha) (Aalto, 2006) ja Euran Metsolan suojelualueella tehtyjen kartoituslaskentojen välillä.

Vanhan metsän lajien lintutiheydet Euran Metsolassa ja Vilppulan Elämänmäessä

	Metsola, paria/km ²	Elämänmäki, paria/km ²
Pyy	5,5	5,0
Pohjantikka	5,5	11,0
Töyhtötiainen	11,1	5,0
Hömötiainen	11,1	8,0
Kuusitiainen	11,1	11,0
Hippiäinen	44,4	38,0
Puukiipijä	27,7	38,0
Peukaloinen	16,6	14,0
vanhan metsän lajit yht	133,0	130,0
kaikki lajit yht	650,0	430,0

Vanhan metsän lajien osalta linnuston kokonaistiheydet Metsolan ja Elämänmäen välillä ovat lähes samansuuruiset. Näiden lajien osalta tiheydet lienevät lähellä maksimia, koska kyseiset lajit eivät voi erityisen hyvin hyödyntää talousmetsiä elinpiirinsä osina. Talousmetsään verrattuna Metsolan yli kolmikymmenmetriset kuuset ja runsas lahopuusto tarjoavat huomattavan määrän pesäpaikkoja ja erilaista hyönteisravintoa näille linnuille.

Metsolan kokonaislinnustotiheys (650 paria/km²) on selvästi suurempi kuin Elämänmäessä (430 paria/km²). Metsolan alue on kooltaan alle neljäsosa Elämänmäen alueesta, mikä käytännössä tarkoittaa suurempaa reunavaikutusta ympäröivään, intensiivisesti hoidettuun metsään päin. Metsolassa tällaista suojelualueen ja hoitometsän välistä reunaa on 100m kutakin hehtaaria kohden. Koska Metsolan ympärillä ei ole vesistöjä, voiva lähimetsät olla myös paremmin elinpiirin osina. Näin Metsola toimii eräänlaisena talousmetsien ympäröimänä saarena, joka vetää lintuja pesimään alueelle. Huomattava osa Metsolassa pesivien rastaisten, punarintojen, tiltalttien ym soidinpaikoista sijaitsi aivan alueen reunaosissa, mikä vahvistaa käsitystä ns pesimäkeitaasta.

Pienukköilläkin vanhan metsän saarekkeella voi siis olla kokoaan suurempi lintukantoja vahvistava vaikutus myös muiden kuin vanhan metsän lajien osalta.

Metsolan suojelualue on kokoonsa nähden tärkeä lintupaikka erityisesti vanhan metsän lajistolle. Alueen lintutiheys on suuri. Suojelualueella tulisi mahdollisuuksien mukaan laajentaa viereisille metsämaille. Luontevat suunnat olisivat alueen länsipuolella aina Paasniitun pellolle asti ja pohjoispuolella, missä on harventamatonta, pikkusiepollekin kelpavaa metsää. Luoteispuolella oleva kotkansiipisaniaislehto olisi myös hyvä lisä alueeseen, vaikka se tällä hetkellä onkin lähinnä taimikkoa.

Virhelähteet

Yhdeksällä laskentakerralla saadaan Metsolan kokoiselta pienukköltä alueelta jo varsin hyvä kuva kyseisen vuoden pesimälajistosta ja parimääristä.

Yhden pesimäkauden laskennoissa ei voida kuitenkaan havaita kaikkia alueella pesiviä lintulajeja ja -pareja. Lintukannat vaihtelevat eri vuosina mm ravintotilanteen ja kevään sääolosuhteiden vuoksi. Esimerkiksi pöllöt ovat tunnettuja suurista kannanvaihteluistaan. Ne ovat myös yöaktiivisuutensa ja ailahtelevan soidinkäyttäytymisensä vuoksi usein hankalasti havaittavia. Kylminä keväinä (kuten vuonna 2017) voi erityisesti hyönteissyöjiä pesimäkanta olla tavallista pienempi.

Edellisten vuosien pesimätulos heijastuu myös pesintäänsä aloittavan lintukannan kokoon. Lintukantojen valtakunnalliset vaihtelut tulee siksi muistaa myös yhden paikan ja pesimäkauden tuloksia arvioitaessa.

Myös puhdas sattuma voi vaikuttaa siihen, mihin jokin harvalukuinen laji kunakin vuonna asettuu. Piileskelevän tai varhain pesintänsä aloittavan lajin havaittavuus voi olla tavallista hankalampaa.

Laskijan kokemus lintulaskennoista ja sitä myötä mm määräyksestä ja etäisyyksien arvioinnista on myös vaikeammin vakioitavavissa oleva tekijä.

Jotta Metsolan lintukantojen kehityksestä saataisiin luotettava kuva, tulisi laskenta toistaa muutaman vuoden välein. Lähellä tutkimusaluetta sijaitsevien talousmetsien lintulaskennoilla saataisiin myös mielenkiintoista vertailuaineistoa Metsolan suojelualueen merkitystä arvioitaessa.

Kiitokset

Janne Lampolahti kävi alkuperäisen tekstin läpi ja teki siihen lukuisia korjaus- ja parannusehdotuksia, Tapio Saario toimitti ELY:n arkistoissa olevat tiedot alueesta ja Tuomo Hurmeen sekä Erkki Jaakohuhdan kanssa käytiin läpi Metsolan linnuston aikaisempia vaiheita. Kaikille heille lämmin kiitos.

Kirjallisuus ja lähteet

Aalto, A.2006: Nykyaikaisen metsätalouden vaikutukset linnuston runsauteen sekä vanhan metsän lintulajien kantoihin K-Suomessa ja Ko-Pirkanmaalla. Haapamäen Yhteiskoulun lukio, biologia

Lies-Niittymäki, H.2005: Euran Metsolan luontoselvitys ja ennallistamissuunnitelma. Lounais-Suomen ympäristökeskus.

Mäkinen-Varjonen, S. 2011: Koskeljärveltä Eurajoelle. Ala-Satakunnan Ympäristöseuran historiikki.

Satakunnan ELY:n arkisto: Euran yleiskaava-alueen luontoselvitys, luonnonsuojelukohteen kuvaus ja rauhoituspäätös.

Koskimies ,P. & Väisänen, R. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. Hgin yliopison eläinmuseo.

Väisänen, R ym. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Otava.

Kuva 39, Pohjantikan pesimäympäristöä Metsolan länsiosassa.